

9 V.

**ГАЛИЦКІИ
ПРИПОВѢДКИ**

И

ЗАГАДКИ

ЗЪБРАНІИ

ГРИГОРИМ ИЛЬКЕВИЧОМ.

— * —

У ВѢДНИ

напечатано черенками о. о. кахитаристъ.

1841.

3835

1.

Книжный Магазинъ, совокупной стар. и
новославянской Литературы *Иосифа*
Венедикша въ Вѣнѣ, на Мѣстѣ (плацу)
князя *Львовича* № 1100.

(и
Vedni
Kenna

35

.....
Indian Institute, Oxford.

—•—
THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

Ю. Малан

ГАЛИЦКІИ
ПРИПОВѢДКИ

И

ЗАГАДКИ.

ЗЪБРАНІИ

ГРИГОРИМ ИЛЬКЕВИЧОМ.

У ВѢДНИ.

НАПЕЧАТАНО ЧЕРЕНКАМИ О. О. МЕХИТАРИСТОВ.

1841.

ПРЕДИСЛОВІЄ.

*Не так шбшишся погорблець,
'сли блукаючися на згаритци зни-
щеного обистя свого, выдобуде
акї дорогїи недогарки свого умбня,
як я 'м радовався, списуючи сїи
народнїи приповбдки и загад-
ки, в надбб подаши их честным
чишашелям руським. — Тблько-
шо лише, милїи краєне! нашои
народности; шблько-шо, що в
шбснбох, обрядах, казках, при-
повбдках и пр. осталося бо-
гашства из колишного умбнїя и
словесности давной Словенщины
и славного Галича!.. Є то скарб*

народности, кошрый в памяти и в сердцах вѣрного народа заховався; а кошрого нѣ огонь, нѣ мечь бесчисленныхъ враговъ досягнуши не мѡг. Вам, любезнѣи краене! посвящаю сей невеличкѣй, але дорогѣй подарок. Сушь шо правила предковъ нашихъ, освященѣи довголѣшнымъ досвѣдченъемъ, не разгѡрко окупленѣи недолею, а переказанѣи с поколѣня в поколѣнъе, на внуки-правнуки для перестороги и поученѣя; сушь шо памяшники дѣянѣи правшцѣвъ нашихъ, с

Б Пересторога. Гитати мався по выговору южно-руському: е, як росс. ѡ, поль. чesk. e; в, як росс. ѳ, е, поль. je, ie, чesk. ge, ѣ; і, и, ѡ, ледви не так, як росс. ѡ, поль. y; ѡ, ѣ, як росс. і, и, поль. чesk. і; ѳ, як росс. і, и, поль. ji, 'i, чesk. gi, j; г, як поль. чesk. h, серб. x. Прочѣи буквы, як звичайно у Россіян и Сербѡвъ. — Окрѡм того

кошрых видко, як вони думали, гадали. В приповѣдках проявляється правдивов жишѣв, моралное здоровье народа, шуш зараз узнаете, де го болишь и долѣгав, дѣйдете и причины болю... Приповѣдки показують шочный образ народа — вго домашного жишья — узнаете в нѣм нарѣд богобоязливый, робочій, гостинный, згодливый — ибзнаете в сих илодах души вго дух быстрый, глубоко мысленный, розум проникливый, що все изслѣдує, доходишь и аж до живого проймає — задивувшеся не раз, кѣль-

богато Русинѣв Галицких вымовляють: а, по, ж, ш, щ, такожь я по согласных, як в, ъе; ею, ою, в творит. пад. змѣniają на ев, ов; ш наконецно в глаголах не измягчают и проч... тоті можуть собѣ сін буквы по сровну выговору читати.

ко мудрець руській понав и як
корошенько вышовѣв — переконав-
шися, якій народный наш язык
сильный, гнучкій, сиришисный —
зачудуѣшися над шым корошкым,
а предѣ шочным и добисным
выразом, над буйношью зрѣвн-
нѣй, як далеко вони сягнушѣ, як
глубоко поняшѣ, як незвычайнѣ,
а однако жь правдивѣ. — Загадки
покажушѣ Вам бышрошу розу-
ма, лехкѣшѣ выдумованя, играю-
щѣе остроумѣ народное.

Посилаю Вам сіѣ собранѣ...
прѣймѣше го, милѣи краяце! с
шым прѣяшным сердцем, с ко-
прым Вам посвящаѣ

ИЗДАТЕЛЬ.

ПРИПОВѢДКИ.

Нема приповѣдки без правды.

Приш.

ПРИПОВѢДКИ.

А.

Або грай, або грошѣ вѣддай.

Або дай, або выдру.

Або добути, або дома не бути.

Або зелене жати, або нѣчог' не мати.

Або зыськ, або страта.

Або пій, або ся бій.

Або так, або сяк.

Або ты старый, абы'м ты просив.

Абы Бѣг ласкав, а батѣг тряскав.

Абы були побрязкачи, то будуть и послухачи.

Абы вам гарбуз не покотівся.

Абы день передновати, та нѣчь переначовати.

Абы здоровье, будуть руки на мѣки.

Абы зубы, то хлѣб буде.

Абы лиха не знати, треба с своим плугом та на своѣй нивѣ орати.

Абы моя голова здорова, то все гаразд буде.

Абы на мене мѣсяць свѣтив, а я звѣзды кругом побую.

Абы що до губы, будуть їсти зубы.
А бѣло? — бѣло. А черно? — черно.
А голено? голено. А стрижено? стрижено.
Ажъ му в лытках застигло.

Ангелскій голосок, а чортова думка.
Андрею, не будьте свинею, коли вас люде
вельчають.

Андрушку, будешъ їв юшку, а я мясцѣ,
бо мене детина ссе.

Анѣ бѣ, анѣ мѣ не знае.

Анѣ вбій, анѣ влѣй.

Анѣ видком не видати, анѣ чутком не
чувати.

Анѣ в студеній водѣ не умыешся.

Анѣ го вѣдмолитися, анѣ го вѣдхреститися.

Анѣ дзень, анѣ кукурѣку.

Анѣ до рады, анѣ до звады.

Анѣ злomu кары, нѣ добромu нагороды.

Анѣ каменя не дадутъ голову провалити.

Анѣ ладу, анѣ складу.

Анѣ лопата, анѣ мотыка их не розлу-
чить.

Анѣ на нитку, анѣ на выритку.

Анѣ нашъ, анѣ вашъ.

Анѣ на селѣ, анѣ в мѣстѣ не вѣрь не вѣстѣ

Анѣ пѣчи, анѣ лавы.

Анѣ пѣсла, анѣ хѣсна.

Анѣ пришити, анѣ прилатати.

Анѣ продати, анѣ промѣняти; лучше було
не брати.

Анѣ священна вода не поможе.

Анѣ священою водою не вѣдохристишсья.

Анѣ суди Боже.

Анѣ я ся в-ѣв, анѣ я ся впив.

Анѣ ѣвши, анѣ пивши, скачи дурню ошальвши.

А пророкови що?

„А робив бысь” — „Найко.” — „А ѣв бысь?” —

„Дайко” — „Оженив бысь ся?” —

„Ого!” — „А сорочка де?” — „Мовчи”.

А ты з вѣдки? — „Я не з вѣдки, я з доброн горѣлки.”

Б.

Баба а чорт, то собѣ рѣдня.

Баба виновата, що дѣвка черевата.

Баба з воза, коням легше.

Баба с пекла родом. — Баба як тур.

Бабина гривна всѣм людем дивна.

Бабина донька а окомокѣв кѣнь усе гладонькѣ.

Баране! не мути воду вовкови.

Баришь дурному товаришь.

Бас гуде, скрипка грає, Гнат мовчить, а все знає.

Батога с пѣску не уплетешь.

Бачили очѣ, що купували.

Без Бога анѣ до порога.

Без божи вѣли волос з головы не спаде.

Без грошѣй до мѣста, без соли до дому.

Без грошіЙ чоловік не хорошіЙ.
Без грошіЙ, як без рук.
Без когута хата глуха.
Без му́ки нема науки.
Без мѣры нема вѣры.
Без по́дпалу и дрова не горять.
Без си́лы надаремный гнѣв.
Без соли, без хлѣ́ба худая бесѣда.
Без суду, без права повѣсили.
Без ямы гребля, а без накладу зыськ не
буде.
Бере Лесько, хочь не лехко.
Бери Петре на розум.
Бере як во́л на роги.
Бесѣды богато, а розуму мало.
Бзди (пробачте ми чесні́ люди) тому, що
носа не має.
Бити, не купити.
Бій бриндзю в дѣраву дѣжку.
Бій за́бий на него.
Бій пса, най буде добрым.
Бійся в груди — лайся в мать.
Бій тя сила бож а!
Блаженна вода не мутяца ума.
Ближча сорочка, як жупан.
Ближша сорочка тѣлу, як рѣдная тѣтка.
Блуд мя допытався.
Бо́г Богом, а люди людьми.
Бо́г до уроды розуму не привязав.
Бо́г заплать за обѣд, же наѣвся дармоѣд.
Бо́йся Левку, коли пса бьють.

Большая громада, як една баба.

Больше Бог мае, як роздав.

Больше в него розуму в пятъ, як у тебе в
головъ.

Больше днѣв, як ковбас.

Больше заходу, нѣжь празнику.

Больше страху, як переполоху. •

Больше, як шмат — больше, як много.

Большій росхѣд, нѣжь прихѣд.

Большій чоловік громада, як пан.

Бога вzywай, а руки прикладай.

Бога не гнѣви, а чорта не дразни.

Богато воды до моря уплине, заким ся то
стане.

Богато говорить, а нема що слухати.

Богатого и серп голить, а убогого и
бритва не хоче.

Богатого покута, убогого бесѣда.

Богатого с хвастливим не распѣ-
знаешъ.

Богато два грибы в борщ.

Богато злого на одного.

Богатому чорт дѣти колыше.

Богачь, а свиня по смерти скотина.

Богачь крае дрѣбно.

Богачь рѣдко в гараздѣ жиѣ.

Богачь ся дивуѣ, чим убогій дѣти годуѣ.

Богачь ся дивуѣ, що бѣдныи обѣдуѣ.

Богачь ѣсть колачь, а бѣдныи и хлѣба не
маѣ.

Бог высоко, царь далеко.

Бог дав, Бог взяв.
Бог знає, що дѣлав.
Бог людій не бракує.
Бог не дитина, слухати дурного Литвина.
Бог не карає прутом.
Бог не скорый, але лучен.
Бог не трубить, коли чоловік гудить.
Богом ся свѣдчить, а чортови душу за-
продав.
Богу хвала, що ся душа напхала.
Бодай всь богато видѣв, а не мав за що
купити.
Бодай жартовати, а не хоровати.
Бодай и пес свою хату мав.
Бодай мій ворог знав, що нинѣ за день.
Бодай так пси траву їли по тій правдѣ.
Бодай тя качки здоптали.
Бодай тя пан Бѣг мав — в чужій коморѣ.
Бодай умерати, а в свѣтій горщок зазнрати.
Божевѣльный Марку, ходишь по ярмарку;
нѣ купуешь, нѣ торгуешь, тилько
робишь сварку.
Боже дай добре, та не довго ждати.
Боже поможи, а ты небоже не лежи.
Бойки, що роблять мало, а ходять по
легойки.
Бонтся, щобы му зайць дороги не перебѣг.
Бонтся як чорт свяченою воды.
Болить горло спѣвати дурно.
Борг умер, зачекай не жив, хто не має
грошей, най не пье.

Борода велика, а розуму мало.

Борода не робить мудрым чоловіка.

Борода як у владыки, а сумління як у
шибеника.

Борода як у старого, а розуму нїт и за
малого.

Борщ а капуста, хата не пуста.

Бо то не грушку, вкусити Марушку.

Боятися вовка, та у лїс не йти.

Брат собї рад, а сестра собї несла.

Брехати, не цїлом махати.

Брехлив у собаку далше чути.

Бридиться, як кїт салом.

Бував в Буваличох.

Бував на кони и пїд конем, на столї и пїд
столом.

Бувай здорова як рыба, гожа як вода, ве-
села як весна, робоча як пчола а бога-
та як земля святая.

Бувай здоров, колни з молв.

Бувай здоров розуме, не зобачнмося аж
савтря.

Був вовк в сїтти и перед сїттю.

Буде добре, як мине зле.

Буде (досить) єдного сонця на небї.

Буде дощ, бо Жиди волочатся.

Будем мати весїлье, тато маму выдає.

Будемося гостити — то у вас, то в
тебе.

Будешь дула, будешь їла; не будешь
дула, не будешь їла.

Будь добрым выслушачом, будешь добрым повѣдачом.

Бурлак свѣчки до церкви не всуче.

Бути козѣ на торзѣ.

Бьеса за масляни вышкварки.

Бьютъ, и плакати не дають.

Бѣгае, як кѣт загореный.

Бѣда бѣднему и без наймита.

Бѣда бѣду породила, а бѣду чортова мати.

Бѣда бѣду породила, а бѣды и чорт не возьме.

Бѣда бѣду тримае.

Бѣда бѣдѣ на слободѣ.

Бѣда з бѣдою ходить.

Бѣда на престолѣ, коли нема ничего в студолѣ.

Бѣда не знае приказу.

Бѣда не спить, але по людех ходить.

Бѣда не ходить по лѣсѣх, але по людѣх.

Бѣда тѣм курцѣ, що на нѣй сокола заправляють на ловы

Бѣда, у кого жѣнка блѣда, а в кого румяна, то кажутъ що пiana.

Бѣда учить хлѣба.

Бѣда чоловѣка найде, хочь и сонце зайде.

Бѣда, як дуда, куда йде, то реве.

Бѣднему всюды бѣда.

Бѣды и грѣм не забье.

Бѣды нѣ продати, анѣ промѣняти.

Бѣжить, як швецъ с чобѣтми на торг.

Бѣлый як Арап — чорный як гусь.
Бѣс бѣду перебуде, една згине, десять
буде.

В.

Варовався кия, та палкою дѣстав.
В Бозѣ надѣя, коли хлѣб в торбѣ.
В буддень по старецьки, а в недѣлю по
панськи.
В великим постѣ не ходи в гостѣ.
В головѣ му вилами укладали.
В головѣ тѣк, в языцѣ цѣп; де схочу то
змолочу.
В добру хвилю ченай злои.
В додрѣ ся не знае, а о бѣдним не гадае.
В дорозѣ, в гостинѣ памятай о худобинѣ.
Вези кобыло, хоть тобѣ не мило.
Великая руська мати.
Великій дуб, та дупловатый.
Великій рот у вола, а говорити не може.
Великій свѣт, а нема ся де дѣти.
Великій татарській кѣнь, а дурный.
Великим панам трудно правду кавати.
Великов дерево поволи росте.
Великов свято, що Климко в церквѣ.
Величаеся, як (выбачте) свиня в дощ.
Верещить, як дѣдько.
Вертится, як швецъ в ярмарок.
Весна раз красна.

Вже двѣрскон`поливки хлнснув — та о-
брокового хлѣба покушав.

Вже менѣ и в пеклѣ гѣрше не буде.

Вже по всьому — вже клямка запала.

В живнн очн бреше.

В зимѣ сонце як мачоха — свѣтитъ, а не
грѣе.

Взяв бѣс коня, най и уздечку бере.

Взяв го дѣдько за старый довг.

Взяв убогому поле, а богатому дав.

Взяв чорт батѣг, най бере и пужало (би-
чиво).

Взяв чорт корову, нехайже и теля возьме.

Взяв чорт, як своє.

Вився, як гадина.

Винного двома батогами не бьють.

В коршмѣ нема пана.

В кропивѣ (на смѣтью) шлюб брав. *)

Власна хвальба не платить.

Власне лайно (шановавши слухи вашнн)
нѣ смердить, нѣ пахне.

Влѣз в чужу солому, тай шелестить.

Влѣз межи молот и ковало.

В лѣсѣ був, а дров не выдѣв.

В лѣсѣ дрява рубають, а до села трѣски
падають.

В лѣтѣ и качка прачка, а в зимѣ и Тереса
не береса.

В мужа краду и перед него кладу.

*) То є: на вѣру мнє.

- Вмѣти не вмѣти, треба говорити.
В нещастью нема нѣ брата, нѣ свата.
В ночи всѣ коты бурин, а всѣ коровы сѣрин.
Вовцю скубуть, а козам на вѣжки дають.
Водважний Жид и в школѣ (шановавши
честь вашу) бздять.
Вод головы рыба смердить.
Вод дошки до дошки, а в серединѣ анѣ
трошки.
Вод дурня чую, то ся не дивую.
Вод злого давця бери и кашца.
Вод кѣнца до кѣнца.
Вод козика до ножика, вод ножика до ко-
ника.
Вод лихого довжиника и полѣву бери.
Вод напастн и полу врѣжь а втѣкай.
Вод напастн не пропасти.
Вод огня бѣжу, а в воду скачу.
Водпала му вод рота цыцка.
Водпусти Боже грѣха, коли пригода лиха.
Водпусти Боже, коли тра борше.
Водсадив го, як кота вод сала.
Вод свого пана мила и рана.
Водси рѣка, водти гора, а в серединѣ
бѣда (Галичъ).
Вод смерти анѣ водхреститися, анѣ вод-
молитися.
Вод рогу до рогу, хто кого ошукае, то
хвала Богу.
Водхреститишься вод дѣдка, а збудеешься
грѣха.

Вôдчепнся напаснику, я не була на праз-
нику.

Вôд ч ор т а не буде добра.

Вôз там мусить, де го кони тягнуть.

Вôл гребе, и сам на себе персть мече.

Вôльно собацѣ и на Бо га брехати.

Вôльно губцѣ в своѣй халуцѣ.

Вôн собѣ байдуже.

Вовка ноги годують.

Вовка треба оженити.

Вовка у плуг, а вôн к чорту в луг.

Вовка щось все до лѣса тягне.

Вовка як годуй, а вôн у лѣс дивится.

Вовки го з-ѣли (бавится).

Вовк и личені вôвцѣ бере.

Вовк лежачи не утыє.

Вовкови барана з горла не выдрешь.

Вовк сытый и вôвця цѣла.

Вовк старый не лѣзе до ямы.

Вовк хованый, пріятель перепрошеный,
сын прибранный, а Жид хрещеный,
то все непевнй.

Вовк через послы не тыє.

Вода в решетѣ не встоится. *)

Вода все сполоще, лише злого слова
нѣколи.

Вода з водою зійдется, а чоловѣк с чоловѣ-
ком.

В одній руцѣ палцѣ та не однаковй.

*) Говорливый не затримає тайну.

Воду вари вода буде.

Вола голов не болѣла, коли корова теля
родила.

Вола вяжуть мотузом, а головѣка словами.

Волом заяця не догонишь.

Волос сн вѣв, а голова шалѣв.

Волочеса, як голодне лѣто.

Волочится, як волоцюга у плуга.

Волы, конѣ по оборѣ, а бѣда по перед очи.

Волы, коровы даю, але долѣ не вгадаю.

Волѣвешь свои воши бити, нѣжь чужим
гроши лѣчити.

Волю колovati, як просто вхати а бѣдо-
вати.

Воробець на себе смерти не має. (Казка).

Ворог, то не птах, шо в свое гнѣздо каляе.

Ворона хоть мала, а рот має великій.

Ворон воронови ока не выклюе.

В очеретѣ шукае сука.

Впав в бѣду, як курка в борщ.

В пригодѣ мысль о свободѣ.

В пригодѣ познавай пріятеля.

В свои чоботы хоче го взути.

Все в сподѣ, не на верха.

Все гаразд, жѣнка ледащо, не зварить,
не спече, коли нема що.

Все едно, чи кнышь, чи пирог.

Все иде в спак. — пошло на пси.

Все купишь, лише тата и мамы нѣ.

Все має, хйба ще птасього молока забагае.

Все мине, а грѣх зѣстане.

Все ми сорочка не мила.
Все може нагородитися, ино страх нѣколы.
Все на бѣдного дригота.
Все недогода бабиній дѣвцѣ.
Всереду постила, а кобылу вкрала.
Все рыба и хрущ мясо.
Вслужбѣ треба ухом землѣ пріймати.
Встав, оперезався — во всѣм зѣбрався.
Встань жѣнко — будемо говорити, бо люди
о нас давно не говорятъ.
ВСтанѣславѣ*) кождый на своѣй стравѣ.
Вступися грибе, най козарь сяде.
Встѣби мене Боже, де мя не потреба.
Всьо бери — а мене лишн.
Всьо в арендѣ — брехня не в арендѣ.
Всѣ паны, а хто буде (выбачте) свинѣ
пасти.
Всюды бѣда — лишь там добре, де нас нема.
Всюды гаразд, де нас нема.
Всюды гаразд, а в дома найлѣпше.
Втанцѣ два кѣнцѣ; чи сам впадешъ, чи
тя трутять, то ся пѣбьешъ.
Втѣкай голый, обѣдруть тя.
Вубогого все по обѣдѣ.
Вубогого тогдѣ недѣля, коли сорочка бѣла.
Вхатѣ як в загатѣ.
Вчасѣ погоды бѣйся великон воды.
Вчипци уродився, а на песторонку згине.

*) Станѣслав або Станиславов обводное мѣсто над Быстрицею.

В чоботъох ей чоловѣк умер. *)

В чоботъох ходить, а босін слѣды робить.

В чѣм паны бракують, в тѣм убогін смакують.

В щастью не виѣе головѣк статковати.

Выберався, як за море стрѣляти.

Вывѣв его в поле.

Выдав го на зарѣз.

Выйшов на Ђцкову суку.

Вылетѣло, як мак, а учинили, як шпак.

Вымѣняв шило на швайку.

Вы орн мѣвко, посѣй рѣдко, уродится дѣдько.

Вывався, як заяць с конопель.

Выслизнувся, як пискорь з матнѣ.

Высокій, як дуга.

Высокин пороги на нашѣ ноги.

Выстрихнув го на блазна.

Вытрѣщив очѣ, як зарѣзанный баран.

Вытрѣщився, як дѣдько.

Выховав детину в добрую годину.

Выхопився, як Козак з маку (Казка).

Выщирив зубы, як цыганськѣ дѣти до мѣсяца.

Выють тоє вже и вовки в лѣсѣ.

Вѣно: або вовк зѣсть, або згниє само.

Вѣтер божей дух.

*) Не мала чоловѣка.

Г.

Гадина в его словах дихав.

Гадину мае за пазухою.

Газда цѣлою губою.

**Гадка гадку прошибав, журится, що нѣгог'
не мае.**

Гадка за горами, а смерть за плечами.

Гаду, гаду, а мыши в крупах.

Гала, драла — гоца драла.

Галу, балу, а (выбачайте) свинѣ в рѣпѣ.

Гаразд — кобы вытримати.

Гараздовни не хоче, а бѣду мусить.

Гаразд тобѣ — сидижь собѣ.

Гаразду знести не може, а бѣду терпить.

**Гарбуза наѣжъся, а на вербу подивися, то
станешь голоден.**

Гарбуз мамѣ — а татови дыня.

**Гей! гей! — та не дома, куда мацну, то
солома.**

Гетьта впала — вѣсьта встала.

**Ги на тя, пек тобѣ осина (не до вас мо-
влячи).**

Гине як рыба за водою.

Глухій, що не дочув, то выгадае.

**Глухого а нѣмого справы не допы-
тавшься.**

Глухого пытайся — а вѣн Богу молится.

Глухому пѣсню спѣвати.

Глянь на себе — буде с тебе.

Гѣрка гостина, коли лиха година.

Горкій свѣтъ — тато и мама ослѣп, а дѣти
пѣмацки ходять.

Горко зароблю — солодко з'ѣм.

Гѣсть лавы не засидить, лѣжка не залез-
жить.

Гѣсть не прошений, не дуже буває ту-
ченийый.

Гѣсть першого дня золото — другого
срѣбло — третього мѣдь, а четвер-
того до дому вѣдь.

Говори Грицю богородицю.

Говори до горы, пане Григоре, а гора
таки дурна.

Говори до неї а в неї Маковен.

Говори до стовпа, а стовп стоить.

Говори Климе най твоє не гине. (Казка.)

Говорила небѣжченька до самої смерті —
а як вмерла, то ноги задержала.

Говори Петре с фостом.

Говорить, якби в него купити.

Говорить, якби три дні хлѣба не вѣв.

Говорить, як з бочки.

Говорить, як на мѣнах.

Говорить, як спить.

Говорить, що слина до губы принесе.

Говори чорте за паном.

Говорѣм за вовка, говорѣм и по за вовка.

Година платити, година тратити.

Годуй мене до Ивана, а я с тебе зроблю
пана.

Годѣ куме чести.

Годъ куме ѣсти, бо не буде на пироги
мѣсце.

Голова болить, а хлѣб, як на огни, трѣ-
щить.

Голова велика, а розуму мало.

Голова вѣд клопоту трѣщить.

Голова головѣ, а фѣст фостови (не при
вас мовлячи).

Голова кѣсть, а зад (выбачте) мясо, в го-
лову цѣлуютъ, а в зад бьютъ.

Голова мѣсця шукав.

Голова не до рады, а (выбачте) зад не
до крѣсла.

Головов стѣны не пробьешь.

Головѣ клопѣт, а бѣдѣ весѣлье.

Голого лехко голити.

Голоде дай ѣсти!

Голодне око не засне.

Голодному завсѣды полудне.

Голодному и вѣвсяник добрый.

Голодному, кожда страва добра йому.

Голодному хлѣб на гадцѣ.

Голодный и кия не боится.

Голодный як пес.

Голодных и муха повадить.

Голодній кумѣ, хлѣб на умѣ.

Голубецъ гукав, як пары шукав.

Голый и босый, а голова в вѣнку.

Голый розбою не боится; мокрый дощу
не лякается.

Голый, як турецкій святий. — як пень. —
як бубен. — як мати на свѣт родила.

Гоняться, як хмары.

Гора з горою не зійдеся, а чоловѣк с чо-
ловѣком завсѣды.

Горбатого и могла не справить.

Горда душа в убогим тѣлѣ.

Горе дворови, де корова розказує во-
лови.

Горнець кѣтлови доганяє, а оба смѣльніи.

Горох, капуста, хата не пуста.

Горох на стѣну кндає.

Горѣвка не дѣвка, а мачуха не мати.

Горѣвка не дѣвка, а Семен не дурень.

Горѣвка не дѣвка, не треба ѣй цѣловати.

Господарь служѣ не выкає.

Господи! дай свѣй час добрый.

Господи допомагай, перше на хрестины,
як на коровай.

Господи! злѣзь та подивися.

Граду, тучи увѣйшов, а злых рук не
увѣйшов.

Грай Петре! а все шумки. (Казка.)

Грицю! не спускайся на паланницю.

Громада великій чоловѣк.

Грѣшка му упала.

Грѣх не лычком звязати, та пѣд лаву
сховати.

Губа в него, як холява.

Губа як на коловоротѣ лѣтає.

Губою говори, а руками робл.

Губою що хочь плети, а руки при собѣ
держи.

Гуку, пуку за таляръ, а чоботы за шостак.
Гуляй душа без кунтуша, шукай пана без
жупана.

Гуляй душа в тѣлѣ, коли кости в цѣлѣ.
Гуманській дурень с чужого воза бере,
а на свѣй кладе.

Гучно, бучно, а в пяты зимно.
Гуца дѣтій не розганяе.

Д.

Давали, а не выймали.

Дав Бѣг душу як в грушу, волѣвбы козу,
тобы молока дала.

Дав бы'м на молебен, але'м сам потребен.
Дав бы му и сорочку с себе.

Дав би Бѣг долю як фандолю.

Дав есь Боже тому, що не може, а я бы
змѣг, та не дав Бѣг.

Дав му бобу залѣзного а-ѣсти.

Дав му куку в руку.

Давнї пригоды боронять вѣд шкоды.

Давнѣ пропало, що з воза упало.

Дав собѣ по носѣ грати.

Дай Боже бѣды, а грошѣ будуть.

Дай Боже гостя в дѣм, то и я напьюся
при ним.

Дай Боже здорово сходити, а на друге заробити.

Дай Боже на перед бѣльше!

Дай кому волю, а собѣ неволю.

Дай кому жѣнку, а сам труби в кужѣвку.

Дай коневн вѣса, а гони го як пса.

Дай курцѣ гряду, а вона летить на банти.

Дай менѣ Боже той розум на перед, що
Русиновн на послѣд.

Дай, не дай — а не лай.

Дай серцю волю, а сам пѣдешь в неволю.

Дай старче палицю, а тебе най пси ѣдятъ.

Дайте н сало, абы за мов стало.

Дай ти Боже тилько гадки, абы 'сь о мнѣ
забув.

Дай хлѣба-соли вороговн, хоть як ска-
женому псовн.

Далеко куцому до зайця.

Далеко, як небо вѣд землѣ.

Дали му по московськи, ажь ся лоб заку-
рив.

Дали ѣсти, а не було де сѣсти.

Дар за дар — слова за слова.

Дармо колодку через пень валити.

Дармо с сухон кирициѣ воду брати.

Дармо сушишь голову небоже, крупа пше-
ном бутн не може.

Дармо — треба бренькнути.

Дарованому коневн не заглядають в
зубы.

Дасн коневн половы, буде робив поволн.

- Даси руками, не выходишь ногами.
Дастъ Бѣг и вѣд квасу окрасу.
Два Жиды, а двѣ невѣстѣ зрѣють ярма-
рок в мѣстѣ.
Два кметѣ, пан третій.
Два когутѣ, два дымы и двѣ господниѣ
нѣколи ся не згодять.
Два третього не ждуть.
Двоє рѣдких, третій борщ.
Двоє панам служитъ, а сорочки не має.
Двоє панам тяжко служити.
Двоє недужних сѣли, тай хлѣб зѣли.
Де Бѣг церкву ставить, там дѣдько
коршму.
Де богато господниѣ, там хата не метена.
Де в Бога коршма, а в чорта церков?
Де великая рада, там рѣдкій борщ.
Де верба, там и вода.
Де вѣдвага, там и щастье.
Де все гостина, там голод не далекий.
Де голова блудить, там фѣст рѣдить.
Де го не посѣешь, там зйде.
Де громада церков ставить, там пан коршму.
Де густа рука, не треба й друка.
Де густо, там не пусто.
Де двоє бься, третій не мѣшайся.
Де дерево рубають, там трѣски падають.
Де добре пиво, не треба й вѣхи.
Де дѣдько не посѣе, там ся баба вро-
дить.
Де кого долѣгає, там руков сягає.

Де кого не просять, то кім выносятъ.

Де кого не свербить, там ся не чухрав.

Де кум? — де коровай? —

Де люблять, не части, де не люблять,
не ходи.

Де люде ходять, там трава не росте.

Де мило, там очн — де болить, там руки.

Де мужь старый а жѣнка молода, там
рѣдка згода.

Де не горить, там ся не курить.

Де незгода, там часта шкода.

Де нема лица, там нема встыда.

Де нема, сам Господь не возьме.

Де не можешь перескочити, там пѣдлѣзь.

Де не став вовчон скиры, надстав лиса.

Де пѣде лис, то всюды увис.

Де пѣде Тера, все ѣй гѣрка вечера.

Де пѣде, то все золотї грушки за ним
ростуть.

Дере коза лозу, а хлоп козу, а хлопа жнд,
а жнда пан, а пана юриста, а юриста
триста.

Де розуму не став, там силы добував.

Де руки и охота, там спора работа.

Де сила (множество), там и мѣць.

Десь не дав гроша, там не пхай носа.

Де ся двом варить, третїй ся поживить.

Де ся двох бѣе, там третїй за калитку
бере.

Де ся тїн часы дѣли, колн сами ковбасы
до губы летѣли?

Десять разів м'єрь, а раз утн.

Де сѣсти, там сѣсти, абы що з-ѣсти.

Де ти радї, там рѣдко бувай; а де не радї, там не заглядай.

Де той хлѣб дѣвся, що 'сьмо вчора з-ѣли?

Де тонше, там ся рве.

Де тя просять не вчащай, де не просять не бувай.

Де хата не метена, там дѣвка не плетена.

Де храм, то н я там.

Де хто лѣтовав, най там н зимує.

Де худоба, там н шкода.

Де чорт сам не зможе, там бабу пѣше.

Дешева рыба, дешева н юшка.

Де щастье упало, там н прїятель мало.

Де ѣдять, там ся тисни, де грошѣ лѣчуть, там ся не пхай, а де бьють, утѣкай.

Дивятся, як вѣл на новїн ворота.

Дивного фелю чоловѣк.

Дїво, не решето, богацько дѣрок, а нѣку: да вылѣзти.

Дїво, що у пана жѣнка хороша.

Диво, як сито, а чудо, як решето.

Дитина на що ся поступить, то лушить.

Дитину люби як душу, а трясн як грушу.

Дитину сердцем люби, а руками гнети.

Для прїятеля нового, не пускайся старого.

Дмєся, як лєхкє в борщн.

Днесь менѣ, а завтра тобѣ.

До Бога с прозьбою.

Добра вода, бо не мутить ума.

Добра воля стане за учинок.

Добра дѣвка — як старосты йдуть, тогды хату мете.

Добра птиця свого гнѣзда не каляе.

Добра рада, як готовѣ гроши, а лихая готове нещастье.

Добра справа не потребуе суду.

Добра то рѣчь, що е в хатѣ пѣчь.

Добре богатому красти, а старому брехати.

Добре глухому — не скаже нѣкому.

Добре горорить, а злое творить.

Добре говорити, кого не болить.

Добре господниѣ, коли повно в судинѣ.

Добре гудѣти, коли е в чин шумѣти.

Добре дурѣти, коли пристунае.

Добре на мою мѣнку; нехай мене бьютъ.

Добре нѣколи не укучится.

Добре рѣцѣ с потоками.

Добре само ся свалить, а злое похвалы негодно

Добре слово стонть за завдаток.

Добре ся довго памятае, а злое ще довше.

Добре ся пестити, коли ся е де змѣстити.

Добре ся ширити в чужѣм.

Добре того страшити, 'же ся бонть.

Добре той радить, хто людей не звадить.

Добре то люде повѣдають.

Добре тому ковалеви, 'же на обѣ руки кув.

Добре шумѣти в чужім.

Добро все умѣти, а не все робити.

Доброго коршма не зѡпсуе, а лихого
н церков не направить.

Добро дурня здурити.

Добров ковало не боится молота.

Добро псу муха.

Добро тиць, як ниць.

Добрый жнецъ не пытав, чи широкій за-
гонецъ.

Добрый интерес, коли повный черес.

Добрый курецъ, коли в люлька и тютю-
нецъ.

Добрый пан — нѣ бѣе, нѣ лав, та в ни-
чим не дбае.

Добрый пес лучший, як злый чоловѣк.

Добрый хлѣб, коли нема колача.

Добрі дѣти вѣнецъ, а лихін конецъ.

Доведе язык до Кіева*) — але и до кія.

Довжннк весело бере, а смутно вѡддае.

Догаджае, як чиракови на ритѣ (шано-
вавши сонѣнько святои и день бѣлый
и вас яко речных).

Догана мудрого бѡльше стоить, як по-
хвала дурного.

До готового хлѣба знайдеса губа.

*) Кіев (Кыев), старый город над Днѣпром, перво-
нецъ вѣры христіанскои на Руси — мати градом
руським (як Нестор пише).

До Дмитра (каже дѣвка): А люшки! бо
тя перескочу — а по Дмитрѣ: А ко-
та! бо ты надопчу.

До Дмитра дѣвка хитра, а по Дмитрѣ
хочь нею грубу вытри.

До доброй кирницѣ стежка удоптана.

До Ильѣ рѣй пѣд гилѣ, а по Ильѣ рѣй
на гилѣ.

Доки ся не намучить, доти ся не научить.

До кривон дѣры, тра кривого кѣлка.

До кума треба розума.

Дома лев, а на вѣйнѣ тхѣрь.

До милованя нема силованя.

Домового злодѣя нѣхто не встереже.¹

До мого берега нѣгог' не приплине, хѣба
трѣска або — —

До мѣста по грошѣ, а на село по ро-
зум.

До оружа! до хлѣба, та до ножа.

До права треба мати два мѣшки: оден
грошей а другій бачности.

Доробився хлѣба, ажъ зійшов на дѣда.

До святого Духа не скидай кожуха, а по
святим Дусѣ ще ходи в кожусѣ.

Доси збанок воду носитъ, доки му ся уxo
не урве.

До скулив, як пугою по водѣ.

До сѣмь лѣт чеши, по семи лѣтех сте-
режи, ще заплати кому, шоб' взяв
лихо з дому.

До сѣти впаде, хто з дурным краде.

До тарѣлки, мапіймося горѣлки.
Дочекався Грицько гречанон паски.
Дошч лѣе як з луба — як с коновки — як
з бочки.
Дреся горло — цыбы спало, цыбы жерло?
Дрижить як Гуцул над дѣтьми.
Дров до лѣса нѣхто не носить.
Дуся, як лопух на вогни.
Дурень нѣчим ся не журить: горѣвку
пѣе и люльку курить.
Дурень псови очи псуе.
Дурневи вѣчная память.
Дурневи и Вѣг не противится.
Дурный дае, а розумный бере.
Дурный и в Кіевѣ не купить розуму.
Дурный, коли мовчить, то за мудрого
уходить.
Дурный носить сердце на языцѣ, а мудрый
в серци.
Дурный як турецкій кѣнь.
Дурнѣв нѣ сѣють, нѣ орють, сами ся
родять.
Дурня на ноги тручай, а вѣн на голову
паде.
Дурѣе — бо му ся добре дѣе.
Душа в мене вступила.
Душа в тѣлѣ — а сорочку воши зѣли.
Душа до нього спати ходить.
Дѣвка, як верба, де ю посадишь там
пріймеша.
Дѣвка, як огонь — невѣста як коругов.

Дѣй швидко, так брідко — дѣй тихо и так лихо.

Дѣд о хлѣбѣ, а баба о фіялках.

„Дѣду! село горить.” — „Я торбу беру — на друге йду?” —

Дѣдка посѣй — дѣдько ся вродить.

Дѣдьковн очѣ промив.

Дѣдько го сюда принѣс.

Дѣдько св... тоє знає.

Дѣравого мѣха нѣхто не напхає.

Є.

Є в глеку молоко, та голова не влѣзе.

Єго отець того не любить.

Єго тѣло не дасть уже тѣни.

Єдин гроши складає, а другій мѣшок шіє.

Єдин до лѣса, другій до бѣса.

Єдин за вѣсѣнадцѣть, а другій за без двох двадцѣть.

Єдин кôл плота не удержить.

Єдин кôт стада мышій не боится.

Єдин мудрый стоить за десять дурных.

Єдин мужь в дôм, а другій в дôм.

Єдин плаче — другій скаче.

Єдин тримає печеню, а другій рожен.

Єдин цвѣт не робить вѣнка.

Єдин шіє, другій поре.

Є де сѣсти, а нема що ѣсти.

Єдна бѣда чоловѣковн не докучить.

Єднако убогому нѣчо҃г' не мати.
Єдна ластѡвка не робить весны.
Єдна паршива вѡвця всю череду заразить.
Єдна сорока з лѣса, а десять у лѣс.
Єдна то бурса.
Єднѣ дѣдѣки бою҃тся хреста, а другѣи
 ба҃то҃га.
Єднѣи руки пра҃ва пишуть, єднѣи и мажуть.
Єдного при҃года друго҃го рересторо҃га.
Єдного скаранье деся҃тьом покаанье.
Єдного то плота колы.
Єдно збирай, а друге давай.
Єдно минути, друге звинутн.
Єдному шила голять, а другому и бритвы
 не хотять.
Єдно око має бѡльше вѣри, нѣжь два.
Єдно пиши, а друге лиши.
Єдною ногою в гробѣ стоить, а ще зло҃в
 твори҃ть.
Єдным бо҃гацьо не прибуде.
Єдным волом нѣхто не доробився.
Єдным зубом треба ѣсти.
Є розум над розум.
Є того цвѣту по цѣлим свѣту.
Є, то минеся, нема, то обѣйдеся.
Єще мачоха не заби҃лася в голову.
Єще на моих воротах сонце засвѣтав.
Єще на тоє в великій (вѣчовый?) звѣн
 не звонили.
Єще не зловив, а вже скубе.

Бще ся не уродить, а вже по свѣтѣ хо-
дить.

Бще ся той не уродив, жебы всѣм догодив.

Ж.

Жартуй гладущик, покн ухо не урвеса.

Жебы Жнд був з неба, вѣрити му не
треба.

Жебы вовк був сытый и баран цѣлый.

Жебы вовк не сидѣв за горою, бувбы за
другою.

Жебы кѣтка не скакала, тобы нѣжки не
зломала.

Жебы мѣг, тобы го в лыжцѣ воды утопив.

Жебы мѣг, тобы нѣжь в него встроинив.

Жебы не губа, булабы золотая шуба.

Жебы не дѣти, лишебы в корчмѣ сидѣти.

Жебы пан Бѣг пастуха слухав, тобы
весь товар выздыхав.

Жебы пес не сидѣв, тоб' зайца зловив.

Жебы пес робив, тобы в ходаках ходив.

Жебы (выбачайте) свиня рогн мала, всѣ-
бы люде выколола.

Жени сына коли хочь, коли можешь да-
вай дочь.

Живѣт товстый, а лоб пустый.

Живый о живым гадав.

Жувый живе, гадав, думав.

Жнд, а винница мати, не дасть загнати.

Жиди молячи вчится обманути.
Жидôвськє а панськє не пропаде.
Жіють с собов, як пес с котом.
Журба сорочки не дасть.
Жѣнка Ивася боялася, пôд припѣчок схо-
валася.
Жѣнка княгинка, а хата не метена.
Жѣнки довге волосє мають, а розум
короткій.
Жѣнку люби як душу, трясн як грушу, а
трѣпай як шубу.

3.

Забагає му ся печеного леду.
За битого, два небитых дають, та ще й
не беруть.
Забув вôв, коли телятьом був.
Забув, шо оженився.
Завируха — треба кожуха.
За вовка помовка а вовк иде.
За всѣ гôловы и за Мартыновѣ дѣти.
Загонтея загонтъ, нѣм ся весѣлье сконтея.
Загряз в довги по самѣ уха.
Загубивши сокиру добре и топориско.
За єдного в инного сто невинных гине.
За єдным присѣдом вечера з обѣдом.
За ким Бôг, за тым и люде.
Закрутив носом, якбы тертого хрѣну по-
нюхав.

- Замкнув вовка межн вѣвцѣ.
Зальв му сала за скиру.
За мое жито ще мня побито.
За мовн головы на твоѣй и волоска не стане.
За море по зѣльв пѣшов.
За нѣс кого водити.
Занюхав ковбасу в борщи.
За правду бьютъ, а за неправду и дѣды
пьютъ.
Запродав чортовн душу.
За раз не вѣшаютъ.
Заробив на сѣль до оселедця.
За свѣй грѣшъ, каждый хорѣш.
За снѣженъв нема вѣженъв.
За сиротою Бѣг с калитою.
Засмѣшесья ты ще и на кутнѣ зубы.
Заспѣвай собѣ о липовым клинью, та о
бѣлѣй березѣ.
Застався — а постався.
„Застели стѣл.“ — „Нема чим.“ — „Дай
вѣсти.“ — „Нема що.“ — „То спрячь.“
Застивбысь як завуля.
За твоє добро кадук тобѣ в ребро.
За тым Боже, хто кого переможе.
Захотѣло му ся в петрѣвку змерзлого.
Захтѣв у дѣда впросити хлѣба.
Захтѣлося — запрѣгайте; вѣдихтѣлося —
выпрѣгайте.
За чуже добро, вылѣв ребро.
За чуже лычко, дась свѣй ремѣнецъ.

З бабиного сына, а дочки ничего людя-
ного не буде.

З бабою и дѣдько справу прѣграв.

З Богом Парасю, коли ты люди хотять.

З Богом — на быструю воду.

З брехнѣ не мруть; та вже бѣльше вѣры
не ймутъ.

Збувся батько лиха — збувся грошей з
мѣха.

Збѣгаются як на солонище.

З великими панами не за пан-брат.

З великом хмары малый дощ.

Звѣн до церкви скликав, а сам в нѣй не
бував.

Звивався як муха в мазн (або) — як пес в
сливах.

Згода дѣм буде, а незгода руйнуе.

З губы менѣ выйняв.

Здався Цыган на свои дѣти.

Здыбався хмѣль с цыбулею, перше ся
позневажали, потѣм ся повеличали:
„Помагайбѣг гѣрка.” — „Бодай здоров
шаленый.” — „Помагай бѣг смакови-
та.” — „Бодай здоров веселый.” —

З детинов на вѣднуст, а з лихов долеу на
весѣлье.

З доброго плота добрый кѣл.

З доброй студолы и потята добрин.

Здоров сволоче! коли нѣхто не хоче.

Здоров трам! выпью я и сам.

Здох як пес — крѣм души и святоу.

- З другого ся насміває, а за себе забуває.
З другою бочки зачинає.
З дужчим боротися — смерть за плечима.
З дужшим не борися, з богатим не судися.
З дурним нѣ знайдешь, нѣ подѣлишья.
Здыбав го, як чайку на гнѣздѣ.
З дѣдьком не сягай до одної миски.
Земля бы го святая не приймила!
З одного вола двѣ шкирѣ не деруть.
З одного дерева хрест и лопата.
Ззираються як на тура.
Зійшовся Никим с таким.
Зла искра все поле спалила и сама згасла.
Злодѣй злодѣя зараз пѣзнає.
Злий сховок и найлѣпшого попусує.
З малюю искры великій огонь.
Змиловався Бѣг на рака, дав му з заду очѣ.
З милого ссѣсти купити ѣсти.
Змѣрив го вѣд нѣг до голов.
Змѣшався як Омелькова мати перед смертюю.
Знає Бѣг з неба, що кому треба.
Знає господин, хто чого годен.
Знає, де зимують раки.
Знає кѣт, чіє сало.
Знає — за курячу пипку. — Знає, з носа кап, а в губу хап.
Знає пес середу.
Знає свиня (шановавши соиѣнько св., образы св. и слухи вашѣ) що перець, вона каже що то гречка.

Знаете нас самых, знайте и межн людьми.

Знае чорне на бѣлым — не слѣпый.

Знайдешь — не веселися; згубишь — не смутися.

Знайшов — сокиру за лавою.

Знайшов церковцю Богу молитися.

Знада кобыла, нащо вѣз била.

З нашого Захарка, нѣ Богу свѣчки, нѣ чортовн угарка.

Знають сусѣды, шо вѣсть богачь на обѣдѣ.

Знаются, як лысін конѣ.

З ним нѣ стѣн, нѣ погоди.

Зо злои травы не буде доброго сѣна.

Золота швайка мур пробивае.

Золотѣ горы обѣцае.

Золотѣ руки, а вражій песок.

Золото, срѣбло губу затыкае.

Золотый ключь до кождых дверій при-
дастся.

З осичины не роблять колес.

З разу лычко, а потѣм ремичко.

З разу вѣн логазу, а як ся запомагли, то й
без вечери лягли.

Зуб за зуб затылися.

З-вѣши колачь берися знов до хлѣба.

З-вѣси мульку.

З-вѣсть пес пса, коли нема барана.

З яким пристаешь, таким сам оставешь.

И.

- Иван зробиць, Иван з-ѣсть.
Иван не пан, а сто золотых не грошѣ.
И в мое вѣконце засвѣтитъ солнце.
И в погоду часом грѣм ударить.
И в старій печи дѣдъ ко топить.
И в тата не своя хата.
И голодно, и холодно, и до дому далеко.
И горѣвки не хочу, и лица не дам.
Иде зима, а кожа нема.
Иде с своим двором.
Иде як вода на лотоках.
Иде як с камня.
Идешь до суду — то треба „прійдѣте поклонѣмся.”
Иди на чужіи руки.
Иди на штыри вѣтры, а на пятый шум.
Иди швидко, и тан брідко, иди тихо, и так лихо.
И дома мене не лиши, и с собов мня не бери.
Иду, йду, на мѣсци стою.
И едно око спати хоче.
И жаба рыба, бо в водѣ сидить.
И заводити не вмѣе.
Из нехотя з-ѣв вовк поросея.
И каши не хочу, и по воду не поду.
И квасницю хребак гризе.
И колачем го не звабить.

И малін камѣницѣ роблять синицѣ,
И меже святыми бував суперечка.
И мы люде добрі — и наша мати не сянниця,
И на мудрым дѣдько на лысу гору
ѣздить.
И наша губа не фляша, так бы з-ѣла як и
ваша.
И не бо я вовки з-ѣли.
И перед нашими воротами колнсь сонце
засвитає.
И пес дурно не бреше.
И пес за ним не забыве.
И пес пѣзнає чоловѣка.
И пѣд столом не выбрешешься (Казка).
И рыба не плне протѣ быстрой водѣ.
И сам не ѣсть, и другому не дасть.
И святыи Б о же не поможе.
И слѣпа курка деколи найде зерня.
И смѣлого пси кусають.
Истка кѣстка — выкапаныи батько.
И старому собацѣ дригають жылы — —
И стѣны мають уха.
И то ему не до соли, коли грають на
басови.
И трясть е не бере без причины.
И у владыки два языки.
И у сына гѣрка година, а у доньки
прибуде бѣдоньки.
И червоніи чоботы мулять.
И чорт богато грошей має, а в болотѣ
сидить.

И чортовн треба часом свѣчку запалити
И я научуся по семій дѣтинѣ дѣвочити.

К.

Каже дѣтина, що бита, але не скаже,
за що.

Казав пан „кожух дам” — та его слово
тепле.

Казав пан, та изробив сам.

Казав сенека: стої собѣ з далека, та по-
такуй.

Казала Феся, що обійдеся.

Каламутна вода, як кисѣль, як жур.

Калѣвка не до вѣка — а пан не до
смерти.

Капуста не тлуста, а Матвѣй не гордый.

Карає Бѣг старін кости за грѣхн в мо-
лодости.

Карай Боже до вѣка (таким хлѣбом).

Каша наша, батькѣв борщ.

Килько воску, тилько й свѣчки.

Килько свѣта, тилько дива.

Кинув слово як в маточину.

Клини клином выбивають.

Клини му в голову забив.

Кѣнь знає, як му сѣдло долѣгає.

Кѣнь молодой в гроши йде, а старый
выходить.

Кѣнь над снлу не потягне.

Кôнь на чотырох ногах, а предцѣ поты-
кався.

Кôт лôвный, хлоп мôвный всюда по-
живится.

Кôт не лôвный, хлоп не мôвный оба ля-
дащо.

Коб' знатѣ, що в кумы пнтѣе, тоб' и
дѣти забрала.

Коб' не скрипка, та не бас, тоб' музыка
(выб.) свиннѣ пас.

Кобыляча голова, як на дорозѣ знайдешь,
то ховстай и бій ю.

Кобы мя грив чобôт, тобы не жаль, а то
ходак, тай ще не так.

Кобы не було пива, не було бы дива.

Кобы не хлоп, не вôв, не було бы панôв.

Кобы'сь пустив свои уха на торг, вчув
бы'сь богато о собѣ.

Кобы Тома робив, тобы дома роботу мав.

Кобы тота пшениця добра була, тобы еи
и там змололи.

Кобы хлѣб, а зубы будуть.

Кобы хлѣб, та одежа, тобы ѣв головѣк
лежâ.

Коваль клепле, доки тепле.

Коваль согрѣшив, а шевця повѣсили.
(Казка).

Кого Бог любить, того наведжас.

Кого Бог сотворить, того не уморить.

Кого Бог укарати хоче, тому й розум
вôдбере.

Кого гад укусив, той и глисты бонтся.
Кого люде за люде мають, с тим ся ну-
мають.
Кого мѣх налякае, тому и торба не дасть
спати.
Кого не припѣкае, тот ся не вѣдсувае.
Кого стане на юшку, стае й на ветрушку.
Кого ся бѣда вчепить з ранку, того дер-
жится аж до останку.
Кого ся бѣда учепить, того ся тримае и
руками и ногами.
Кого щастье згубити хоче, тому перше
розум вѣдбере.
Кожда голова свѣй розум мае.
Кожда дѣвка гарна, котра заручена.
Кожда корова свое тело лиже.
Кожда лисица свѣй хвостик хвалить.
Кожда пригода до мудрости дорога.
Кожда птаха свое гѣздо хвалить.
Кожда птица знайде своего Гриця.
Кожда рука к собѣ крива.
Кождому добрый, собѣ злый.
Кождый блажен своим строєм.
Кождый дѣдько в свою дудку грав.
Кождый котут смѣлый на своим смѣтью.
Кождый край мае свѣй обычай.
Кождый мае своего моля, 'же го гризе.
Кождый небѣжчик добрый.
Кождый пес на своим смѣтью гордый.
Кождый свое знае.
Кождый Цыган своим дѣти хвалить.

Козак з бѣды не заплаче.

Козаки, як дѣти, хоть богацьо з-ѣдять,
то мало наѣдятся.

Козак не гордун — що обѣре то в кавдун.
Кокотить як Бойко жовточеревий.

Коли Бѣг годить, то й вогонь горить.

Коли бѣда, не йди до Жида, лише до су-
сѣда.

Коли бѣда, то й плач не поможе.

Коли стыдаєшься, накрой решетом голову.

Коли голова не по тому, най ся мають ноги
на бачности.

Коли грошѣ говорятъ, то всѣ мусять губы
постулювати.

Коли дѣвцѣ сходить на вѣницѣ, то збабѣ.

Коли есть, то шелестъ; а як нема, то
скверестъ.

Коли з розумным говорю, то ся розуму
наберу; а сли з дурным, то й свѣй
згублю.

Коли йдешь до вовка на обѣд, бери пса
с собою.

Коли любишь, люби'жь дуже, а не лю-
бишь, не жартуйже.

Коли'м був молод, не ѣв мене голод.

Коли'м не гѣдна молодця, то не хочу го-
лубця.

Коли мов не влад, то я с своим назад.

Коли молодой зо старою оженился,
то так е, якбы молодін неуконь до
старого воза запряг.

Коли мыши кота не чують, то собѣ беспечно герцюють.

Коли мѣд, то и ложкою.

Коли мѣсяць в серп, то чарѣвницѣ ѣдутъ на границѣ.

Коли на медведи мала галузь впаде, то бурчить, а як велика, то мовчить.

Коли нема на молоцѣ, то и на сырватцѣ не буде.

Коли приїде вѣддавати, то нема що брати.

Коли пса бьють, най собѣ козы на розум беруть.

Коли (шановавши сонѣнько св., образы св. и людей добрых) свиня в болотѣ, то мовить, що красна.

Коли сидиць в ряду, давай коляду.

Коли сова з-яструбѣ, то выше сокола лѣтає.

Коли стало на хлѣб, то стане й на обѣд.

Коли страшишь, сам небѣйся.

Коли сусѣд, як мѣд, тогды проси його на обѣд.

Коли'сь в свободѣ, гадай о пригодѣ.

Коли'сь и до нас приїде „прийдѣте поклонѣмося.”

Коли'сь п'яний то лѣзь в болото — а не зачидай.

Коли'сь ся обрав грибом, то лѣзь в кошѣль.

Коли'сь щець, пилнуй свого копыта.

Коли'сь зачинає ввада, не поможе и рада.

Коли ся рыба ловить, тогдѣ хлѣб не родить.

Коли ся сиротѣ женити, тогдѣ нѣчь маленька.

Коли сѣно в стозѣ, то забув о Бозѣ.

Коли тревога, то до Бога; а по тревозѣ, забуде о Бозѣ.

Коли цвѣте бѣб, то тяжко о хлѣб, а як мак, то не так.

Коли хочеш пріятеля позбутися, то му повычь грошей.

Коли шукавшь рады, стережися зрады.

Коло бука великая мука.

Коло мене — абы не на мене.

Коломыю *) гудьмо, а в Коломыѣ будьмо.

Колос повный гнеся до землѣ, а пустыи до горы стырчить.

Коло сухого дерева и сире згорить.

Комарь з дуба впаде та спѣчне.

Кому Бѣг годить, тому и огонь горить.

Кому Бѣг поможе, той все переможе.

Кому Бѣг розуму не дав, тому и коваль не укуе.

Кому весѣлье, а курцѣ смерть.

Кому на вѣк, тому на лѣк.

Кому на лѣк, тому на льск (ляк).

Кому ся веде, тому ся и когут несе.

*) Коломыя, стародавне мѣсто при Прутѣ, нынѣ обводове.

Кому ся змеле, тобѣ ся скрупить.

Кому честь, тому хвала.

Кому щастье рачить, той и на кievѣ выплине.

Конецъ дѣло хвалить.

Конецъ и вѣнецъ.

Коня в позычку не давай, а жѣнку в приданки не пускай.

Коня кируютъ уздами, а чоловѣка словами.

Коня кують, а жаба ногу подставляя.

Коня не бій, слуги не проклинай, жѣнки не дразни, коли хочь, щобъ статковали.

Корову тримаю, а хто другій молоко зѣдав.

Короставое поросю дармо чесати.

Корчма розуму учить.

Кота в мѣху не торгують.

Котра корова богато реве, тотъ мало молока дае.

Котрый пес богато бреше, той мало кусав.

Котюзъ по заслужѣ.

Кракала ворона, як горѣ летѣла, а як долѣв летѣла, то и крыла опустила.

Красная мова находить добріи слова.

Красное личко — серцю непокоій.

Красное пѣрье на вудвудѣ, али сам смердитъ.

Красы на тарели не крають.

Кривда людская боком вылазить.

Кривого дерева в лѣсѣ наибѣше.

Кричить не своим голосом, якбы чорт з
него лыка дер.

Кров не вода, розливати шкода.

Крукови и мыло не поможе.

Крутится менѣ на языцѣ.

Крутится, як дурна вѡвця.

Крутится, як жирне поросья.

Крутится, як муха на окропѣ.

Крутится, як посоленный вьюн.

Крутит, як швецъ шкирою.

Крутый, як криве дерево.

Крѣвится, як дыня на морозѣ.

Куда голка, туда нитка.

Куда ему за грѡшь танцювати? —

Куда кинь, туда кинь, то все голым на
пату.

Куда крути, туда верти, таки треба вмер-
ти. (Казка).

Куда кумови до корова? —

Куда кухтѣ до патины? —

Куда мах, туда мах, то все бѣду по зубах.

Куда не кинь, то клин.

Куда оберни, то все дѣра на верха.

Куда пѡде Лесь, то всюды увесь.

Кукурѣку — мандернику.

Кума не бити — горѣлки не пити.

Кумá с кумѡв тирири, свинѣ (выб.) морков
порыли.

„Куме Андрею, не будьте (выб.) свинеею.“ —

Як же менѣ не бути, коли мене люде
знають.

Кум красно говоритъ, але кривый писок мае.

Кум — не кум, не лъвъ в горох.

Кум не свиня (простѣть ми се слово), абы
яйце в борщи з-ѣв.

Купити, не купити, поторговати можна.

Купитъ, як пса облупитъ.

Купне, шупне.

К * вѣ плюй в очн — вона каже, що дощ
нде.

Курка збѣжѣ розгребае, а в смѣтю зер-
на шукае.

Кусай мене псе, поми кров не потече.

Куць выграв, куць програв.

Кы е в не вѣд разу збудованный.

Л.

Ладна баба без едбаба.

Лайка, байка — битва, молитва.

Ласится, як кѣт на сало.

Ласкаве теля двѣ коровѣ ссе, а буйне
жаднои.

Ластѣвки вылѣтають, погоду обѣщають.

Ледача детина, котрон батько не вчив.

Лежанный хлѣб грѣх ѣсти.

Лежачи и камѣнь мохнатѣе.

Лежачого не бьютъ.

Лежух лежитъ, а Бѣг му долю держитъ.

Лекше говорити, нѣжь зробити.

Лекше хвалити, як терпѣти.

Лехко прійшло, лехко й пошло.

Лижн мейѣ губы, коли гъркѣ, а сли со-
лодки, то сам злижу.

Лиса зловити.

Лисом пѣдшитый — псом пѣдбитый.

Лихе доброго не любить.

Лихе швидко приходитъ, а поволе вѣдходитъ.

Лихій грѣшь не загине. — Лихого гроша
нѣхто не украде.

Лихій лихом погнибае.

Лихій набыток не спѣрный.

Лихій набыток не дѣйде третих рук.

Лихій передобѣдок и найлѣпшій обѣд
попсуе.

Лиха то радѣсть, но котрій смуток наступае.

Лихо Литвинка нападе, як не зякне.

Лихом о землю вдарити.

Лихо не козацка, нема хлѣба ани пляцка.

Лихо тобѣ воле, коли тя корова коле.

Ловив вовк, ловив — а колись и вовка
зловять.

Лоша -- вовчій пѣдпалок.

Луб лице — очѣ трѣска.

Лутша одна свѣчка перед собов, нѣжь двѣ
за собов.

Лутша соломяна згода, як золота звада.

Лутша цюша в болотѣ, як нецюша в
золотѣ.

Лутше вѣд разу ковтун з головы збути.

Лутше годовати, як поминати.

Лутше давати, нѣжь брати.

Лутше дома, нѣжь на празнику.

Лутше з добрым згубити, як з лихим найти.

Лутше кривду терпѣти, як кривду чинити.

Лутше мати, як позычати.

Лутше не обѣцати, як слова не здержати.

Лутше око золота, нѣжь камѣнь олова.

Лутше одно око свое, нѣжь чужин обѣ.

Лутше псу муха, як поза уха.

Лутше свое лычко, як чужій ремѣнецъ.

Лутшій дома горох, капуста, нѣжь на вѣйнѣ курка тлуста.

Лутшій мудрый, хоть лихій, як добрый а дурный.

Лутшій нынѣ геробецъ, як завтра голубецъ.

Лутшій піак, нѣжь дурак.

Лутшій приклад, нѣжь наука.

Лутшій пьяница, як недбалнца.

Лутшій розмысл, як замысл.

Лутшій розум природжений, як наученый.

Лучлося слѣпій курцѣ зерно, та й то порожне.

Лыком пастернаку не выкопашь.

Лысе ся теля уродило, лысе нагине.

Ль в ъ в не всякому здорѣв.

Лѣнливый в своѣй хатѣ зможне.

Лѣнливый двѣчи ходитъ, скупый двѣчи платитъ.

Лѣта уплывають як вода.

Любѣмся як братя, а рахуймося як Жида.

Люде не мрут вѣд голоду, але вѣд хлѣба.

Люде о людѣох говорять.

Людѣй ся радѣ, а свѣй розум май.

Людська кр ов ця не водиця, розливати не
годится.

Люльки а жѣнки нѣкому не позычай.

Ляда бѣс чоловѣка удре.

М.

Має губу вѣд уха до уха.

Має тилько гадок, що нес стежок.

Мавшь вѣз и перевѣз.

Мавшь рур а ты дѣдку чубатый!

Макогѣн облизав.

Малà ворона, а великій кусок мяса ковкне.

Малà дѣтина, не выспишься — бѣльша
дѣтина, не наѣсися — велика дѣтина,
не уберешься.

Маленьке, але важненьке.

Малѣ дѣти, малый клопѣт — великѣ дѣ-
ти, великій клопѣт.

Мало вкусишь, борше ковкнешь.

Мало го очима не з-ѣв.

Малый з него спасибѣг.

Марусю душо, мыйся, чешися.

Маснои бесѣды чоловѣк.

Масти голову, поплювши в руки.

Маханье за битье не рахуеся.

Маю высѣти за одну ногу, волѣю за обѣ.

Маюся — як голый в терню.

Маюся — як горох при дорозѣ; хто йде
то скубе.

Маю я руки на тоти му́ки.

Медведя коли вчать танцювати, то му
на сопѣлку грають.

Медок солодок, а язычок дере.

Меже двомá свинни сокира згнула.

Меже людьми треба бути людьми.

Менѣ з уст, а тобѣ за пазуху шусть.

Милость о голодѣ не сыта.

Минули тїи роки, що расперались боки.

Много зла, коли на одного два.

Мощный, як с клоча батог.

Мова ся мовить, хлѣб'ся ѣсть.

Мовляв кїйсь, або якїйсь. — Мовляв той,
гей той казав.

Мовчанка не пушить, головоньки не су-
шить.

Мовчене де схочешь, то поставишь.

Мовчи, коли письма не знаешь.

Мовчи, та потакуй.

Мовчи язычку, будешь ѣв плотычку.

Мое щастье таке, як тои курки, що качата
водять.

Молоде, золоте — а старе гниле.

Молодѣсть буйнѣсть, а старѣсть нера-
дѣсть.

Молодый дурный.

Мруть люде и нам то буде.

Московське пожалованье.

Мудрагель, куронатну з -фв, та казав, що
ся вѣдгривла.

Мудра голова не дбає на лихіи слова.

Мудра жона; коли в мѣх муки а другій
пшона.

Мудрый не дастся за нѣс водити.

Мудрый не лѣзе пѣд стѣл.

Мудрый, якбы всѣ рѣзумы поѣв.

Мудрым нѣхто не вродився.

Мудрий головѣ досить двѣ словѣ.

Мудрѣйшій темер яйцѣ нѣжѣ куры.

Мужь а жона, то една сотона.

Мужь женѣ закон.

Мутить як у греблѣ бѣс, (або) — в селѣ
Москаль.

Муха му сѣла на нѣс.

Мый, чеши, стрѣй и ховай — а петѣм за-
плати кому, щоб' взяв бѣду з дому.

Мы о людех, а людє о нас говорятѣ.

Мысли в небѣ, а ноги в постели.

Мысли до суду не позывають.

Мы'смо собѣ свояки — его мама и моя мама
на одній водѣ хусты прали (або) —
мѣй батько а его батькѣ коло одной
печи грѣлися.

Мы с тобою, як рыба з водою.

Мышь в голову зайшла, заким зерно знай-
шла.

Мышь не одну має дѣру до ямы.

Мясом хвалится, а вѣн и юшки не ѣв.

Мяккій як пампук — як подушка.

Мѣзинный налецъ менѣ того повѣв.

Мѣный свату, слѣпу кобылу за носату.

Мѣньба одному нацу.

Мѣсто помощи — немощи.

Н.

На Бориса и Глѣба берися до хлѣба.

Набрався богатых, та убогим кидав.

Наважи, надрожн — а жнто зйде.

На вербѣ грушки не родятся.

На весѣлю всѣ сваты — на хрестинах
всѣ кумы.

На вовка помовка, а злодѣй кобылу украв.

На воротах слава не висить.

На выбѣр Господи.

Нагадай козѣ смерть, то все буде „мѣ.“—

Нагадала собѣ бабка, як дѣвкою була.

На галай, на балай.

На голій кости нема що грязти.

На голій толоцѣ тяжко доробитися.

Нагнинай гняку, доки молода.

На гнѣв не запертый хлѣв.

На гнѣв нема лѣкѣв.

На головѣ стрѣй, а коло заду (пробачте)
з лопатою стѣй.

На гроши нема пуццня.

На двое баба ворожила; або вире, або
буде жнаа.

На двох стѣлцѣох сидить.

На добрый камѣнь, шо насыпле, то змеле.

На другого примова, а о собѣ агѣ слова.

Надуся як пѣвтора нещастя. (або) — як
вошь на морозѣ. (або) — як коваль-
скій мѣх.

Надѣя в Бозѣ, коли хлѣб в стозѣ.

Надѣя в кут скрылася.

Надѣявся дѣд на мѣд, та воды не пив.

Надѣявся дѣд на обѣд, та без вечери лѣг
спати.

Надѣявся Цыган на пироги, та борщу
не ѣв.

На его видѣ горох дѣдько молотив.

На едно око слѣпій, а на друге не бачить.

На злодѣю шапка горить.

На зломану шею.

На злѣсть моѣй жѣницѣ, нехай мене бѣють.

Най буде бабѣ плескано.

Най буде хоть при людех, коли не на
люде.

Найбы го чорт на глубоке не носив, тобы
вѣн ся не втопив.

Най вже раз той орѣх розгрызу.

Най го злы днѣ побѣють.

Найдеся купецъ н на дѣравый горнець.

Най жаба голову здѣйме, то и царь не
поставить.

Най иде своим ладом.

Най и тото здобрѣе.

Най кобыла журится, що велику голову
мае.

Найлутша спѣлка, чоловѣк та жѣнка.

Найлутше ся своєю пядью мѣрити.

Най не буде вѣд Бога грѣху, а вѣд людій смѣху.

Най слѣпый камѣнь у воду верже, то и видющій не найде.

Най ся твое меле — не выберай.

Най ся тобѣ не бажить печеного рака.

Най ся того не бажить, що ся хаты не держить.

Най того опануе, хто свого не пилнуе.

Най у ката, абы була заплата.

Накадив му пѣд нѣс.

На кѣнскій великдень.

На кого Бѣг, на того и люде.

На кого вороны, на того и сороки.

На кони ѣде, а коня шукае.

На кпы — шоб' ся дивовали такі дурнѣ,
як ты.

На круте дерево крутого треба клина.

На ласый кусок найдесе куток.

На леду дурный хату ставить.

На мельника вода робить.

На мон руки найду всюда мѣки.

На мѣд, не на жовть, люде мух ловлять.

На оден раз не зѣтнешь дерева.

На одній сѣножати и вѣл пасесе и бузько
жабы ловить.

На одних мѣсци и камѣнь порастае.

Напасть на гладкій дорозѣ здыбле.

На перѣд не вырываися, з заду не о-
ставляйся — середины держись.

Напер на ммя, як дюг на теля.
На Петра вериги *) розбиваються крыги.
Напійся воды, коли 'сь з-ъв пѡв бѣды.
Напиши пропало.
На Подѡлю, хлѣб по кѡлю, а ковбасами
плѡт гороженный.
На похиле дерево и козы скачуть.
На пса уроки — на ката помысл.
На Рѡздово обѡйдеся без паски, а про мак,
буде й так, а без олѣю не зѡмлѣю.
На рожен махати — з рогатим боротнсь.
На свѡй млын воду обертае.
На святого Луки, нема хлѣба, анѣ муки.
На село дурити, бо мѣщане знають, (або)—
бо у нас мѣсто.
На Симеона Юды бѡнтся кѡнь груды.
Наскочив звѣрь на ловця.
Наскочила коса на камѣнь.
На смѣрть нема зѣлья.
Насмѣвалась верша з болота, коли огля-
днтся, ажь сама в болотѣ.
Наставилося вовкови в зубы.
На старе смѣтье вертайся.
На столѣ тарѣлки, напіймося горѣлки.
На стрѣтеніе стрѣтились зима з лѣтом.
Натер му нерцю в нѡс.
На ти сыну рака, набухайся, та молоти.
На тобѣ Данило, що менѣ не мило.

*) 16го Сѣчня.

На тобѣ небоже, що менѣ не гоже.

На тов коваль клѣщи держить, щоб' го
в руки не пекло.

На тов курка гребле, абы що выгребла.

Натягався як пес до работы.

Наука не йде на бука.

Научить бѣда ворожити, коли нема що
в губу вложити.

Научу я тебе в середу кашку ѣсти.

На фрасунок добрый трунок — не поможе
и трунок, як прійде фрасунок.

На чим возѣ ѣдешь, того кѣсенку спивай.

На чорнім ся хлѣб родить, а на бѣлым
що?

На чужій коровай очей не зрывай, а о
собѣ дбай.

На чужій нивѣ все лѣпшая пшениця.

На чужім подвѣрю и трѣски бьють.

Нашого поля ягода.

На щастье *вшеллаке* май сердце еднаке.

Нащо бык навук, на тов и валѣгав.

Нащо в кирницю воду льяти?

Нащо здорову голову пѣд Бвангелію властн.

Нащо свинѣ (не при вас мовлячи) монисто.

Нащо ты другого Бога взывашь, коли
свого мавишь.

На Яндрія вложи руку в засув.

На лзыць мѣд, а пѣд языком ѣд.

На! ѣдешь дурню, бо то з маком.

На Юра-Ивана, на рахманскій (брах-
манскій?!) великдень.

- На Юра, як рак свисне.
Не бѣйся чорта, але злого чоловѣка.
Не бити кума, не пити з ним пива.
Не буде Галя, буде другая.
Не буде нас по нас.
Не буде пес голом кости глодати.
Не буде с песього хвоста сита.
Не буде с пса солонина.
Не буде с тон муки хлѣба.
Не буде уже тогды мене голова болѣти.
Не будешь палця лызав.
Не будутся за ним звоны розбивати.
Не будь солодкѣй, бо тя злыжуть; не будь
гѣркѣй, бо тя спляють.
Не було в зайця хоста и не буде.
Не було нам гаразду, тай не буде.
Не вдавайся в сварку, бо будешь битый.
Не вдавайся з апостолами за стѣл.
Не велика рѣчь, шо е в хатѣ пѣчь.
Не видав Гриць нагавиць, то ся вберае,
то розберае.
Не видѣла сова сокола, як уздрѣла, ажъ
умлѣла.
Не в кождѣй водѣ мыло роспустится.
Не вмився до нен.
Не вѣдкотится ябко далеко вѣд яблунѣ, а
хоть ся вѣдкотить, то ся хостиком
оберне.
Не вѣл (шановавши слухи вашѣ) пердить,
то чоловѣк говорить.
Не все добро, що смакуе.

Не все то в середу Петра.

Не все то золото, що ся свѣтитъ.

Не все то правда, що на весѣлю ладкають (спѣвають).

Не все тото правда, що в книжцѣ пише.

Не всякому духу вѣрь.

Не всѣм однако дано, одному ситце, другому решѣтце.

Не втне Панько шилом борщу.

Не вчас давшъ хлѣба густо, коли зубѣв в губѣ пусто.

Не выводн вовка з лѣса.

Невѣдомость грѣху не чинить.

Не вѣрь губѣ, бо вона часом бреше.

Не вѣрь губѣ, положи на зубы.

Не вѣрь жѣнциѣ, як чужому собацѣ.

Не вѣрь кобылѣ в дорозѣ, бо серед бота скине.

Не вѣрь мужу своим очам, лише моѣй повѣсти.

Не вѣрь нѣкому, нѣхто тя не зрадить.

Не вѣрь псови, бо тя вкусить.

Невѣстка скаржится, а на лицѣ не змарнѣла.

Не говори пишно, абы тѣ назле не вышло.

Не годен того, же го земля святая на собѣ носить.

Не гордун, що дѣстав то ковкнув.

Не грай кѣтка з медведем, бо тя здавить.

Не громадь дудку сѣна, бо загрузнешь по колѣна.

- Не гризи з дѣдьком орѣхѡв.
Не грѣй гадюки в пазусѣ, бо укусить.
Не давайся кождоу вѣтрови повѣвати.
Не дай Боже з Ивана пана.
Не дай подобы, уйдешь обмовы.
Не далека то Украина.
Не дармо го Бѡг назначив.
Не дасть того дѡбра родина, що зла го-
родина.
Не дбаю о звѣзды, коли ми мѣсяць свѣ-
тить.
Не де й бьешь, як не по головѣ.
Не дивися на уроду, лише на пригоду.
Не для Грнца паланця.
Не для пса ковбаса, не для kota сало.
Не дѡстане вѡн языка (вѣсти).
Не доросла (выбачте) свиня до коня.
Недосѡль на столѣ, а пересѡль на хребтѣ.
Не до тебе пилося.
Не дри'жь мене приступаючи.
Не жаль плакати, коли е за чим.
Не жаль утопитися у чистій водѣ.
Не женився — не журився; оженився —
зажурився.
Не зазнавши бѣды не буде добра.
Не за нас то настало, не по нас пере-
стане.
Не замѣтай чужои хижи, смотри чи твоя
заметена.
Не зарѣкайся всего робити — тилько
свого уха вкусити.

- Не заспять грушок в попелѣ.
Не затрубить пес як вовк.
Не за тото бито, шо ходила в жито, але
за то, що дома не ночовала.
Не заходи з дѣдьком в заклад.
Не зачипай гида, не каляй собѣ вида.
Не зачипай Жнда, бо готова огида.
Незваному гостю мѣсце за дверми.
Не з вѣка калѣна — не до смерти пан.
Не здоровкай, коли нѣхто ти не кланяся.
Не злюбив собѣ мѣстця.
Не з одной печи хлѣб ѣв.
Не иде до Петра, ино до Рѣдва.
Не йди борзо, бо на бѣду найдешь; не
йди поволи, бо бѣда на тебе найде.
Не йди дощичку, звару тобѣ борщичку.
Не кажи „злудѣй”, поки 'сь за руку не
схопив.
Не кажи „гоц”, поки не перескочишь.
Не кайси рано встати, а молодо учити.
Не кіем, то го палков.
Не клади псови палцѣв в зубы, бо вку-
сить.
Не кождый спить, хто хропить.
Не кните з Микиты, бо Микита сам реп.
Не кракала ворона, як до горы летѣла,
але буде кракала, як з горы меле-
тить
Не крути, бо перекрутишь.
Не кусай, не стижи и не лыжи.
Не лакомься Грницю на дурницю.

- Не лупне так ходак, як чобѣт.
Не лѣзе, не тече, само ся волоче.
Не любить правды, як пес жыла.
Не мав вовк чим — та лыками.
Нема злого — жебы на добре не выйшло.
Нема злои дороги до своѣй небѣги.
Нема кости в языцѣ, можь брехати и
владыцѣ.
Немала баба клопоту, купила си порося;
баба в крик, порося в квѣк.
Немало чорт ходанѣв сходяв, заким их
позносив.
Нема лѣпшого чоловѣка над мене — нема
гѣршого пса над мене.
Нема лѣса без вовка, а села без ляхого
чоловѣка.
Нема над ню и над вѣтову свиню (выбачте
ми сесе слово).
Нема над рыбу линину, мясо свинину,
ягоду сливину а дѣвку Марину.
Нема нынѣ в нѣким правды, йно в Бозѣ,
та в менѣ трошки.
Нема нѣчого без „але“. —
Нема приповѣстки без правды.
Нема роду без выроду.
Нема рыбы без ости, а чоловѣка без злости.
Нема слободы, як на Украинѣ.
Нема смерти без причины.
Нема то ремесло, як лемѣнѣ, та чересло.
Нема щастья без задрости.
Нема що в трѣски зберати.

Нема що в коляду класти.

Не мѳг ем тобѳ — ледвы собѳ.

Не могла звабити колачем, а потѳм тяжко
було вѳдбити бичем.

Не може по конях, то по голоблях.

Не можна всѳм губы заткати.

Не можь по кони, то по кульбацѳ.

Не на брехиѳ свѳт стоить.

Не на перед людей, тилько по перед люде.

Не нынѳ с поминком — не против ночи
згадуючи — не прудком кажуци.

Не обертай kota фостом.

Не оден пес Гривко.

Не женишься, поки ты не оббрешуть.

Не оstri ножа, доки 'сь не зловив барана.

Не паде грушка далше вѳд лия.

Не переливки.

Не печалься утром, бо утро тобою.

Не пирожиься, коли 'сь не пирѳг.

Не писанин рукавы скачуть, но сыте че-
рево.

Не пытай „чѳй я?“ — но пытай „що я?“ —

Не пуши, головки не суши.

Не пытай „як ся мавшь?“ — посмотри то
пѳзнаешь.

Не пышно, абы затишно.

Не плакавбы слѳп, кобы выдѳв свѳт.

Не платить богатый, але виноватый.

Не плачь за жѳнкою, буде другая.

Не плюй у воду — лучитя нашитись.

Не по́дешь по добрій волѣ, то по́дешь по
неволѣ.

Не поберѣгни тѣла и душу погубишь.

Не позычай, злый обычай, як вбѣдає,
то ще лав.

Не позычай у сусѣда розума.

Не показуй пугачевн зеркала, бо вѣн сам
знав, що красний.

Не помажешь — не по́дешь.

Не поможе кадило, коли бабу сказило.

Не поможе вороновн мыло, ани вмерлому
кадило.

Не приказка, але правда.

Не присувай соломн до вогню.

Не продавай вовка, аж го забрѣдн.

Не пхай палцѣв меже дверѣ.

Не пхайся, де ты не треба.

Не рада коза торгу, а курн весѣлю, та
мусѣть.

Не рад хлоп, що дѣстав в лоб; ще могою
дригав.

Не рѣвняйся свинн (выб.) до козн, бо
шерсть не така.

Не робив Жнд на хлѣб, та н Цыган не
буде.

Не роби з губн холявы.

Не родися красний, но родися щасний.

Не святн горшки хѣплять.

Не с кюм ся вырвало, нѣкому в лоб не
дало.

Не скропишь того свяченон водон.

Не скупѡсть, але ляхая сила.

Не солоне, як трава.

Не спитавши перше броду, не лѣзь
прямцем в воду.

Не стала шкура за выправу.

Не сягай через крупы до пшона.

Не такій чорт страшный, як го малюють.

Не тебе беру Тацю, тилько твою працю.

Не тилько свѣта, що в вѡкнѣ.

Не тилько ѣды, книлько бѣды.

Не тогды коневн вѡвса, коли вѡн дивится
до пса.

Не тогды коня сѣдлати, коли на него сѣ-
дати.

Не тогды меча шукати, коли ся треба по-
тыкати.

Не тогды хорта годують, коли на ловы
йдуць.

Не той злодѣй, 'же вкрав, але той, 'же
сховав.

Не той козак, що зборов, а той, що вы-
вернувся.

Не тому прѣсно, що не кисло, ино тому,
що не рощняно.

Не то сирота, що роду не має, а тѡ сиро-
та, що долѣ не має.

Не тра стару клопотати, стара знае, кому
дати.

Не трать часу, поки бритвы голять.

Не треба Бога о дощ просити, буде вѡн,
як станем косити.

- Не треба все на нѳжки ставити.
Не треба с тѳм жартовати, що болить.
Не тримай з панами спѳлки, бо як твоє
довше, то втнуть, а як коротше, то
натягнуть.
Не тягни пса за хвѳст, бо тя вкуситъ.
Не увѳришь, поки сам не змѳришь.
Не умен до дваццять, не жонат до
трѳйццять, не богат до сорок, кру-
гом дурак.
Не умераютъ старѳн, але часовѳн.
Не умер — болячка го вдавляла.
Не уродить сова сокола, нѳо такѳ, як
сама.
Не уроком — не уроченьки.
Не утѳкає пес вѳд колача, але вѳд бича.
Не учнся розуму до старости, але до
смертѳ.
Нехай буде гречка, най не буде суперечка.
Нехай гуляє молодъ... бѳльшь копѳ ли-
ха не наробить.
Нехай и коза знає, коли свитає.
Нехай ся прѳчь каже.
Нехай тотѳ плачуть, що нам зле зычуть.
Не хапанка на Иванка.
Не хапайся дурницѳ, не будешь седѳв в
темницѳ.
Не хвалися мудрый мудростѳю, нѳ силь-
ный силою.
Не ходить о наѳдок — лише о покушанье.

Не хотѣли Жиди їсти манну, найже з-ї-
дять дѣдка.

Не хочу — дай сюда; не треба — здасться.

Не чудно, що кѣнь здох, але хто дав псам
знати?

Не чим то ї так величають — за зуля, за-
зуля!

Не шкодить бѣльмо оку, лише що не ви-
дять.

Не штука дати, коли є з вѣдки брати.

Не штука писати, коли є що дати.

Не штука роскинути, а штука зѣбрати.

Нещаслива година, як лиха р о д и н а.

Нещасливість свѣта, збавилося лѣта,
прїйшла зима, тай хлѣба нема.

Нещастье нѣколи само не приходить.

Не щодень великдень. — Не що дня брѣдня.

Не щодня можна сѣяти, зберати.

Не їв — замлѣв; наївся — розболѣвся.

Не їсть пан дяк гусей.

Нѣс выше губы носить.

Нѣчь нѣкому не спрїяє.

Нове ситце на клинци, а старе пѣд лавою.

Нового не запроважай, старовины дер-
жись.

Нога ногу пѣдперає.

Ноги собѣ скалить, а чобѣты на кїю носить.

Носится, як баба зѣ ступѣром. (Казка).

Нужда бы тя побила (не на вас показуюче).

Нужда закон ломить.

Нужда мовчати не вмѣє.

Нѣ Богови свѣчка, нѣ чортовн ожух.

Нѣ взад, нѣ вперед.

Нѣ в кут, нѣ в дверѣ. —

Нѣ вѣд сонца, нѣ вѣд мѣсяця.

Нѣ ворон кости мон туды не занесе.

Нѣ в сих, нѣ в тых, як собака в човнѣ.

Нѣ в три, нѣ в штыри — нѣ в пять, нѣ в девять.

Нѣгде мѣся не загрѣе — такіи непосе-
дуцій.

Нѣ дар, нѣ купля.

Нѣ до Бога, нѣ до людей.

Нѣ з губы мовы, нѣ з носа вѣтру.

Нѣкому на чолѣ не написано, щѣ вѣн.

Нѣкому сама птаха в руки не вскочить.

Нѣм д е т н и а запѣла, ко г у т духа спустив.

Нѣм пироги будуть, то баба умре.

Нѣм сонце зійде, роса очн выѣсть.

Нѣм товстий схудне, то худий здохне.

Нѣмый як рыба.

Нѣ пес, нѣ баран.

Нѣ писати, нѣ читати, а хотять за короля
обнбрати. (Казка).

Нѣ плуга, нѣ ролѣ, выспися до волѣ.

Нѣ се, нѣ те.

Нѣ с сього, нѣ с того, берь за лоб оден
другого.

Нѣ сѣло, нѣ пало, дай бабо сало.

Нѣ сюд, нѣ туд. — Нѣ так, нѣ сак.

Нѣхто не вѣдае, як хто обѣдае.

Нѣхто не знае — лише дѣд, баба и цѣла
громада.

Нѣхто сороцѣ с пѣд хвоста не выпав.

Нѣчого не знае о божім свѣтѣ.

Нѣчого не роби, лише Пилипа жени.

Нѣчого собѣ не винни'смо, йно добре слово.

Нѣ швецъ, нѣ мнецъ.

Нѣщо бабѣ по едвобѣ.

Нѣ юшки, нѣ петрушки.

О.

Обійдесе Андрушка без того окрушка.

Обійдесе великдень без гречанои паски.

Обійдесе в недѣлю без свиченого.

Обійдесе цыганське весѣлье без марцы-
пана.

Обійшовся, як Сахно в церквѣ.

Обложився дѣтьми, як дѣд онучами.

Обома руками дати.

О бѣду не трудно.

Обѣцяв Бѣг дати, але казав чекати.

Обѣцянка, а не данка, дурному радѣсть.

О вовку помовка, а вовк у кошарѣ.

Оглядайся на заднѣ колеса.

Огонь а вода добрі служити, але лихѣ
пановати.

Огонь з водою нѣколи не погодишь.

Огонь святий — мститися, як го не ша-
нуешь.

Одже ту сук — тай годѣ.

Оженився, на чотыре вѣтры, а на пятый шум.

Ой дружба, дружба! гѳркая твоя служба.
Ой жур, мати жур, лѳпшій Русин, як Мазур.

Ой не втне Панько тѳста, бо ячмѳнне.
Ой так, тай не як, де урода, там и смак.

О нашу то шкиру ходить.

О Николѳ, тай нѳколи.

Орел не пристає з воробцями.

Орѳх, вѳл и не вѳста одним духом жѳють,
нѳчого доброго не чинять, коли их не бѳють.

Остатня рѳчь вовком орати.

Остричь зубы, як кѳт на сало.

От бѳда — тай годѳ.

Отець по батькѳвськи побѳє, по батькѳвськи й помилує.

Отечество на языцѳ, а в серци *облуда*.

О тѳй добѳ — кождый собѳ.

От так по козацки, нема хлѳба, ѳсти пляцки.

О умерлим добре вогори, а нѳ, то мовчи.

Очѳ бы ѳли, а губа не хоче.

II.

Пан Бѳг дав купця, а чорт розгудця.

Пан Бѳг старый господарь.

Пан добрый, як отець, взяв корову и скопонець, а пан ѳ, як мати, казала теля взяти.

- Пан с паном, а Иван з Иваном.
Панничъ — не знав ничъ, но едно письмо,
тай то му з головы вытрѣсло.
Панничъ — що украв бичъ.
Пан лупить хлопа, як скопа, а дѣдько
пана, як барана.
Пан на тронѣ, а хлоп на ослонѣ.
Панська ласка до порога.
Панське око коня тучить.
Панство в головѣ, а воши за комѣром.
Пан хорошій, та нема грошій.
Паны бьются, а мужикѣв боки болять.
Паны скубутся, а пѣдданных чубы болять.
Паны, як дурнѣ, що хотять, то роблять.
Панѣ, на цѣлѣ сани, та ще й ноги высять.
Пек-пеком нема що ѣсти.
Пек ти осина — ги на ти — пропавбысь,
не синив бысь ся.
Пеня московская.
Перед неводом рыбы не ловлять.
Перед обѣдом не вадить, а по обѣдѣ за-
глядить.
Перезувся в сѣчку.
Перейшов вже скрѣзь сито и решето.
Перейшов на дитинячій розум.
Переплыв море — на березѣ утонув.
Перехрестися, та влѣзь в болото.
Первого торгу не пускайся.
Перше коло чо бѣт ходив, а теперка не
знае, як в них ступати.

Першій клишок, як по леду, другій, як по меду, а за третій не пытай, лише давай.

Першій коты за плоты.

Пес бреше, вѣтер несе.

Пес бреше на сонце, а сонце свѣтитъ.

Пес бреше, пан ѣде.

Пес здохлый не кусав.

Пес на кости лежить; сам не ѣсть и другому не дасть.

Пес не з-ѣсть не повалявши.

Пес пса ѣсть, коли ся ѣсти хоче.

Пес псу-брат.

Песя мати не загни.

Печені голубы не летять до губы.

Пій, а не бій.

Пилнуй неса свого, а не кожуха мого.

Писав, писав — чим? запечатовав.

Пытався чорт бабы: „Що о Бозѣ люде говорятъ?“ — „Славлять, величаютъ.“ — „А що о менѣ?“ — „Якось вас дуже на зубы взяли.“ —

Пытался дѣдка, чим бы хотѣв бути? — „Окомонскою кобылою, мелника куркою, або панскою мамкою.“

Пытатися кума-розума.

Нитье, пожнтье.

Пищить, як каня. (Або) — як дѣдко в градовій хмарѣ.

Пъе на вовчу шкуру.

Пъе, як по оселедци.

Плаче, як рѣба в неволѣ.

Плачте очн — видѣли 'сте, що 'сте купували.

Плете дубы, як на палилѣ. — Плете ба-
не люки.

Пливає, як пампух в олѣю.

Пѣди до Кракова, 'всюда бѣ да однакова.

Пѣди за Бескиды, не збудешся бѣды

Пѣди и за Карпаты то треба бѣ довати.

Пѣди з дурнем на раки, а вѣи ловить
жабы.

Пѣди псе, укуси мене, а потому бѣды не
збудешся.

Пѣду до церкви, але не буду молитися.

Пѣзнав, куда стежка в горох.

Пѣзнав свѣй свого.

Пѣзнае и коза, коли полудне.

Пѣзнай грача, не партача.

Пѣзнати вовка, хоть в баранѣи шкирѣ.

Пѣзнати ворону по пѣрью.

Пѣзнати дурного, по смѣху його.

Пѣзнати з мовы, якон хто головы.

Пѣзнати паца по холявах.

Пѣзнають хлопцѣ и в калній сорочцѣ.

Пѣлтя нѣхто не мастить.

Пѣрвався, як з мотыкою на сонце.

Пѣсла нѣ сѣкуть, нѣ рубають.

„Пѣшла бы ты за муж?“ — „Та бы ся пѣ-
шло.“ — „Мавшь ты що?“ — „Табы ся

знайшло.“ — „А робила бы ты?“ —

„От! розговорили 'сте ся.

Пѣшла его псалтыра на перець.

Пôшла по сыр, а в хатѣ пожар — пôшла
по масло, а ѣ в печи погасло.

Пôшли дурного, за ним другого.

Пôшли дурня — то сам дурнем зôстанешь.

Пôшло му по носѣ.

Пôшло поле в лѣс.

Пôшло щастье в лѣс по прутье.

Пôшов в лозы пасти козы.

Пôшов до головы по розум.

Пôшов дѣд на жебры, та не мав в що хлѣ-
ба класти.

Пôшов, як богачевн (або: бѣдному) по
смерть.

Пôшов, як рак по дрѣжджн.

Поберѣмся небого, в тебе мало, а в мене
н того.

По бородѣ потекло, а в рот не попало.

Повело му ся, як с Петровою днини.

Поволи хлопчику, раз хлѣба, два разы
борщнику.

Поганому за шостак.

Погорѣлець — хлѣб з-ѣв, а солому спалив.

По добрій хвилѣ лхую ждай.

Показався — тай сховався.

Показує грушку на вербѣ.

Показує дорогу, а сам в болото лѣзе.

Поки дѣда, потн хлѣба.

Поки Василя, потн весѣлья.

Поки мѣшка чують, потн шанують.

Поки не упрѣти, потн не умѣти (або
уздрѣти).

Покнинь живе, та шукай умерлого.

Покнинь сани, возьми вѣз.

Поки плѣши, поти кныши.

Поки ся дѣвка не вѣддасть, то и псови
воды подасть; а скоро ся вѣддасть,
то и собѣ не хоче.

Поки три-пять (недѣль по Рѣздвѣ) не ми-
не, то теплѣ не буде.

Поки щастье плужить, поти прїятель
служить.

Покора стѣну пробивае.

Покраснѣти, не покраснѣе, а подобрѣти
подобрѣе.

Половина свѣта скаче, а половина плаче.

Помагае, як мертвому кадило.

Помастив му медом пѣд нѣс.

Помагайбѣг — Бодай здоров.

„Помагайбѣг Гриню.” — „Копая пане
глину.”

По нитцѣ дѣйдешь клубка.

По нѣмецки нецки, по польски корито.

По обѣцянку треба швидкого коня.

По оченаши, напїймося по чашн.

Попамятаешь московській мѣсяць.

По парѣ, по парѣ, а з заду два.

Поправився с печи на лоб.

Порѣмняв горы з долинами, а богатых з
убогими.

По роботѣ пѣзнати майстра.

Порожня бочка гучить, а повна мовчить.

По смерти нема покааня.

По смѣху плачь наступае.
Постава свята, а сумлѣннє злодѣйскє.
Постигло му в пятах.
Постимо як Рахмане. *)
Поти добро, поки мокро.
Поти ягнитка скажутъ, поки мати видать.
Потрѣбный, як дѣра в мостѣ.
Похвала з власнои губы не поплачує.
Почухрайся, де ты не свербить.
По швѣ му ся поре.
По ярмарцѣ лихій торг.
Поѣхала Гася, тай вернулася.
Правда в очи коле.
Правда розмыслу не потребує.
Правда, як двѣ.
Правда, як олива на верх выйде.
Правдою цѣлый свѣт зійдєнь, а неправдою, анѣ до порога.
Працює, як чорный вѣл.
Прибери пенька, то стане за Сенька.
Прибери пни, дай му ниня, и з него буде чоловік.

*) Розкажуть, що є люди (шарба) далеко дєсь на сход сонця за чорными морями, котрї зуются Рахмане. Они суть у Бога щасливи — дуже твердо востати, лише раз в рѣк на великдєнь мясо ѣдять. А великдєнь рахманскій (кажуть) припадає на переполовленіє (25го дня по наших великодних святках), коли шаралупа свяченого яйця вбд нас анѣ до них через море запливе. — Чи не є то лєк темнє новѣсть о Браманах Индійских, або вѣдав памить колишном связи нашего народа з далеким востоком, або знать походженіє Словен из Индіи! —

Прибуди щастье, розум буде.

Привикай до господарства в молоду,
не будеш знав на старість голоду.

Пригоди учать згоди.

При готовій колодцѣ добре огонь класти.

Придаток не стоить за даток.

Прійде и на пса колнсь зима.

Прійде коза до воза, скаже „мѐ.”—

Прійде кумець на обѣдець, а лыжки не
буде.

Прійде лѣто, то в розманто, прійде зима,
то хлѣба нема, и чоботы ледащо
и робити нема що.

Прійшла свиня (выб.) до коня, тай сказала:
„Ось бо я румак.” — А кѣнь вѣд-
казув: „И ноженьки тоненькѣ, и у-
шенька клапонькѣ, и шерсть не така,
и сама як свиня.”

Прійшов гѣсть, та на голу кѣсть.

Прійшов — нѣ ситця, нѣ решѣтця.

Прійшов по хвили — вже мыски помыли.

Прійшов хтось, тай взяв щось, пошов бым
за ним, та не знаю за ким.

Прійшов, як слѣпій до фарбы.

При компаніи дався Цыган повѣсити.

Прилип, як п'яний до плота.

Прилип, як слѣпій до тѣста.

Приложи руку — бо рука не кума.

Прилѣпив, як горбатого до стѣны.

При мѣ мого не бій.

Припав му до смаку, як муха до меду.

Природу тяжко одиѣнити.
При своей небозѣ добре и в дорозѣ.
Присхло, як на псови.
Притяли му крыла.
Причѣпи кобылѣ фѣст.
Продав пса за лиса.
Про одного жовнѣря вѣйна буде.
Прозьба паньск а рѣвно з наказом ходить.
Прозьба стѣну перебѣе.
Промый чоло, чи не дасть Бѣг чого?..
Промѣняв ремѣнец на лычко.
Пропав батько з дурными сынами.
Пропав Козак з дудами.
Пропав, як пес в ярмарок, (або) — як ка-
мѣнь у водѣ.
Просили — не хотѣв, казали — мусѣв.
Проси, як наибѣльше, а бери, що дають.
Просто з моста на бѣгущую воду.
Пси выють, а мѣсяць свѣтить.
Пси му за ухом выють.
Псови очи, а чортовн душу запродав.
Псѣ голоса не йдут на небеса.
Пуста голова анѣ посивѣе, анѣ полмысѣе.
Пустив Бѣг Микиту на волокиту.
Пустився на хехкѣй хлѣб.
Пусти пса пѣд стѣл, вѣн лѣзе на стѣл.
Пусти уха меже люде, то цымало учуешь.
Пѣу на землю, заким ся ожешю.
Пхався, як до свяченои воды.
Пяни а дѣти и нехотя правду скажуть.
Пяный на все зѣзвалле.

Пяный свѣчки не поставить.

**Пяный собѣ розум вѣдберав, а Бѣг му н-
знов дав.**

Пятами накивати.

Р.

**Рада бы душа до раю, та в грѣхи не пу-
скають.**

Рада бы мама за пана, та пан не бере.

Радся другого, а смотри своего.

Раз, два не поможе, то десѣть поможе.

Раз мати родила, раз гниути треба.

Раз тилько козу на лѣд нагнати можна.

Рана загонтся, але зле слово нѣколи.

**Рано встати, треба ся вмити й росче-
сати:**

Ранок панок.

Рані птачки зубы тереблять, а пѣзнін очи.

**Раховати сыр, масло, то и пирогѣв не
вѣсти.**

Рахуй грошѣ с тиха, не зазнаешь лиха.

Рація раціев, а шкода шкодов.

**Рѣздо влобы ся, а великденъ не снив
бы ся.**

Робив — на себе ся дивив.

Рогатин *) — Богови побратни.

*) Мѣстечко в Бережанскихъ обводѣ над потокомъ Гни-
лою Липою, колись було замке.

- Роди бабо дитину — а бабѣ сто лѣт.
Роди бабо дитину, будешь панянкою за
 годину.
Родом куры чубати.
Рожа и межи кропивою зѣстане рожею.
Розгнѣвався — муха му на нѣс сѣла.
Роззявляе губу жаба на вола, але го не
 з-ѣсть.
Розлетѣлися, як липове клинѣя.
Розмова, як гуся с пацятком.
Розмова, як с кобилою в болотѣ.
Розумный пѣд стѣл не ляже.
Розуму богато, а грошей мало.
Розуму до головы нагнати.
Роскѣшь творить бѣль; як приходить
 смакуе, як вѣдходить катуе.
Роспустився, як цыганська пуга.
Роспустне житѣе в молодости, прино-
 сить хоробу на старіи кости.
Россвѣтив му свѣчку, щѣ аж з очей искры
 летять.
Росснѣвався так красно, як бы пекла не
 хотѣв.
Росстанѣе з милым смерти ся рѣмнае.
Росте, як з воды, (або) — як на дрѣжджох.
Рости псу трава, коли мого коля нема.
Росчесав ѣи косу до вѣнця. *)
Рубай коло сука, треба раз в сук.
Рука кожда к собѣ горне.

*) Навѣн сю.

Рука руку мые, абы обѣ були бѣли.
Руки бѣли а сумлѣнныя черне.
Рушив розумом, як здохла теля хвостом.
Рыба в водѣ, а ѣсти ѣй годѣ.
Рыба рыбою живе, а люде людѣи.
Рыба, свинна не потребуе вина.

С.

Савка в кут, коли гостѣ сут.
Сам блудить, а других судить.
Сам бык землю борникае, и на себе кдае.
Само ся дае, коли е.
Санна ѣзда, ангелская ѣзда, але дѣвдѣчій
выворѣт.
Свиня (шановавши слухи ваши) квичить, а
в плѣт лѣзе.
Свиня (выбачте) мѣх дре, и сама реве.
Свинѣ (выб.) не до поросят, коли ю смалят.
Свѣй дѣм не ворог, коли прійдешь, то
прійме.
Свѣй менѣ не милый — а при мнѣ го не бій.
Свѣй, не свѣй, не лѣзь в город.
Свѣй своему завсѣды рад.
Свѣй хоть не заплаче, то ся скривить;
хоть ся не скривить, то не высмѣе.
Свое взяв, тай прав.
Свое не видить пѣд носом, а чуже пѣд лѣсом.
Свое святое — чуже найсвятѣйше.
Свое люде не Татаре, не дадутъ за-
гибати.

Свѣдчится Цыган своимн дѣтьми.

Свѣт скаче — свѣт плаче.

Свѣт собѣ завязала.

Свѣт, як банья, а люде як мухи.

Святый спокою, гаразд с тобою.

Се бѣда, мама Гриця привела, та не знаем,
як звати.

Сей свѣт позыченный.

Сей свѣт, як маковый цвѣт.

Сербай, не дбай, хоть рѣдке, абы богацько.

Середа пѣст, не треба губы мастити.

Сердитая собака, вовювн корысть.

Сердится, якбы му пес ковбасу з-ѣв.

Серцем люби, а руками тряси.

Седи в хатѣ, не рыпайся.

Седи грыбе, зак' ты хто здыбле.

Седи, та грѣйся — плачь, та втерайся.

Седить, як у-бога за дверни.

Седить, як на ножах. (або) — як на жару.

Седить, як чорт на грѣшах в болотѣ.

Сяк, пик на помело, коли воды не було.

Сила без головы шалѣе, а розум без си-
лы млѣе.

Силованыи коньом не доробишься.

Силованыи очима не можь ся довго дивити.

Сирота — а губа як ворота.

Скажене (хрань Боже) лише слѣпе зара-
зляе.

Скаче, як дѣдько.

Скаче, як тели на посторонку (на упомѣ).

Скачи враже, як пан каже.

Скачу, як хлѣб зобачу.

Скира на чоботы, язык на пѣдошвы.

С кого ся насмѣхають, с того люде бу-
вають.

С конем не грай, невѣстѣ не улѣгай,
грошей сам не ховай, коли не хочешь
шкоды мати.

Скорій як черепаха.

Скулився, стулився ги пес, ще й хвѣст
пѣджав.

Скупый два разы тратить.

Скупый не глупый, щодрый не мудрый.

Скривився, як середа на пятницу.

Скрыпаве колесо довше ѣздить, як нове.

Слава бы ти пропала (нехай ся прѣчь каже).

Слабому животовц и пироги завадать.

Сливка — слинка, грушка — минушка, рыба
— вода, хлѣб голова.

Слова до рады — руки до звады.

Слова маснѣн, а пироги пѣснѣн.

Слова не полова.

Слова шкоды не нагородять.

Слово вылетить горобцем, а вернесь волом.

Служба вольности не тратить.

Служба не дружба.

Слухай богато, а мало говори.

Слѣпый невидющого водив, та оба в яму
повпадали.

Слѣпый хромоу доганяе.

Слѣпый — хто через решето (або — далше
вѣд носа) не видитъ.

Смаку — як в печенім раку.
Смаруй хлопа лоіом, а вѣн смердить гноіом.
Смерти не треба шукати, сама прійде.
Смерть а жена вѣд Бога призначена.
Смерть за плечима, а бѣдѣ весѣлье.
Смерть лести не знае.
Смерть не переберае.
Смотри желѣзного кѣлка, а не срѣбного.
Смотри кѣнца кождїй справѣ.
Смотри, мовчї — а свое роби.
Смотри себе — буде с тебе.
Смукот бы на ты темный, та чорный упав!
(не до вас кажучи).
Смѣйся смѣшку — дам ти книжку.
Смѣлый, як за плотом.
Снуєся ми перед очн, як в день так в ночи.
Сѣль омаста — масло окраса.
Сѣб быцю коло плота, яка плата, така
ї робота.
Сова хотьбы лѣтала по пѣд небеса, то со-
колом нѣколи не буде.
Сокира, мотыка, топорець — сорока, во-
рона, воробець.
Сокира остра, мотыка їй сестра.
Соломяным слугою нѣхто не доробився.
Соломяный парубок золоту дѣвку бере.
Сонце бы ты побило (нехай ся прѣчь каже).
Сонце свѣтить, дощик крапить, чарѣв-
ниця масло робить.
Сонце ся в морѣ кунае — сонце спочило.
Сорока горѣла, бо пнть хотѣла.

Сорока скрегоче, гостѣ каже.

Сором стер собѣ с чола.

Сорочки не мае, а жениться гадае.

Сорочку выкупив, а сукман заставив.

С паяца собѣ того не высав.

С панамн рѣдко, а з дурнями нѣколи не
приставай.

Спаньем голоду не перебудешь.

Спанье не дасть конье.

Спасѡвка ласѡвка, а петрѡвка голодѡвка.

Спасся як медвѣдь.

С перцем, чи не с перцем, коли с щирым
серцем.

Спився як Беля (Бейла) *).

Спи доню — най ти доля росте.

Спать сова, тай куры бачить.

Спать, якбы шовком шив.

Сплющій пес не угонить зайца.

Спѡлка двоих годов.

*) 1188 Бела король угорскій, буцѣм в помѣчь прогнаного Князя Галицкого Володимира Ярославича, побѣстив с сильнымъ войскомъ побд Галичь. Галичане по удаленію своего Князя Романа Мстиславича Володимирского вѣтворили врата Уграмъ. Бела уверг Кн. Володимира в темницю, а осадив на княжескии престолѣ сына своего Андрея, котрый загостившися беспечно, наповав насильно над Галичанами; доки Кн. Володимир не утѣк из неволѣ, и (1190) с помѣчью Казимира Справедливого не приступив побд Галичь. Тогда Галичане выгнали Угрѡв и з радостію пріймили своего родимого князя. По тѣм то Белѣ осталась приповѣдка.

Прип. Изд:

- С повного лехко брати, хочь убывае, не
так знати.
- Споко́йный, як кобеля за возом.
- Спомогся дѣд на обѣд, а баба на кнсьль.
- Споможь сиротѣ, выколе ти очн.
- С прибудку голова не болить.
- С пустой студолы не вылетить хйба сова.
- С пѣсни слова не выкидають.
- Срѣбло, золото тягне чоловѣка в болото.
- С слѣпого, глухого, нѣмого найлутшій чо-
ловѣк (мужь).
- С старецького сына не буде добрый газда.
- Ставився як лев, а згинув як муха.
- Ставится, як окунь протѣ водѣ.
- Став ми костев в горлѣ — сѣлю в оцѣ —
хрѣном в носѣ.
- Став не свѣй. — як укопанный. — як опа-
реный.
- Стало на юшку, а нестало на петрушку.
- Стара панѣ все то шіе, то поре.
- Стара правда и старе вино завсе добре,
але не стара дѣвка.
- Старого лиса тяжко зловити.
- Старый, а не росте.
- Старый, а храмае.
- Старшій Галичъ вѣдо. Львова. *)

*) Львѣв, нынѣшня столица королевствъ Галиччи-
ны и Володимирщины над потокомъ Полтвою,
построенъ Львомъ Даниловичемъ, княземъ русскимъ
около 1270 года; а Галичъ, давнѣйшая столица
княжества, уже стоиъ 1140 года, коли Володи-
мирко Володаровичъ Князь Теревовельскій перенѣс

- Старшій Гриць як Парашка.
Статок робить достаток.
Стереже го, як ока в головѣ.
Стереженого Бѣг стереже.
Стережися того, же не має нѣчого.
Стережися того, кого сам Бѣг назначив.
С тлустого мяса тлуста н юшка.
С тобою говорити, гороху наѣвшиись.
Сторонить вѣд нього, як вовк вѣд свѣти
Страх бѣльшій вѣд переполоху.
Стриже н голить.
Стрижи, не обберай.
Стругав, стругав, тай перестругав.
Ступай з дороги, бо ѣде безногій.
Судна дѣравого нѣхто не наповнить.
Суд сквапливый рѣдко буває справедливый.
Сукманка не мамка, коли си ѣсти хоче.
Сук на сук.
Суша ложка губу дре (рот дере).
Сухій марець, мокрый май, буде жито
кобы гай.
Схилився по полѣно, та стовк собѣ колѣно.
Сховай, що не вадить.
С чим ся обходимо, тов до нас лепше.
С чужим н на серед села росставайся.
С чужого злого учися свого.
С чужого коня н серед калюхи злѣзай.

свою столицю из Теревовлѣ до Галича. — Чують ще нинька вѣдувалим Галичане достойнѣсть своего гѣрода.

Пр Изд.

С чужон торбы хлѣба не жалууютъ.
Сыр тьялко в ѳдкладаны й добрый.
Сытый голодному не вѣрить.
Сытый голодному не товаришь.
Сѣв каменем.
Сѣв як на леду.
Сѣв вѣтер, вѣтром жити буде.
Сѣльска собака най ся меже двѳрскіи не
мѣшае.
Сѣмь лѣт го не бачив ем, бодай ем го був
нѣкды не бачив.
Сѣмь лѣт мак не родив, а голоду не вчинив.
Сѣмь лѣт хробак в хрѣнѣ зимовав, а сма-
ку не зазнав.
Сѣмь миль пѣшки для одиои кишки.
Сякій такій, абы був, абы хлѣба роздобув.
Сяк так, абы выжити.
Сяк так, абы не по людськи.

Т.

Така правда, як вошь кашле.
Так бы'сь чув звонны.
Так го люблять, як пси дѣда.
Так дбае, як пес о пята ногу.
Так тепло, ажь пара кости ломить.
Таке *цѣкаве*, ажь бульки з носа лѣзуть.
Такій добрый, ино го до серця прикладай.
Такій жвавый, якбы з ока выпав.
Такій красныи, якбы го з воску уляв.
Такій спосѳбный, як вѳл до кариты.

Такий страх, що аж сорочка полетном
стала.

Таким ся рогом чеши, яким дѣстанешь.

Так кравець крає, як му сукна стає.

Так мама казали.

Так м'я добра хата, як твоя кѣмната.

Такой бѣдешу нѣколи нѣчог' не мати

Такоя ласки вайду и в Парашки.

Так пише, як мак сѣє, приїде читати, як
в розѣ не знає.

Так ся доробив, як сѣль на окропѣ.

Так ся зателепав, як Жид.

Так ся тебе бою, як вторѣчного сиѣгу.

Так ся хлѣб удав, щоб' ся кѣт за шкуру
сховав — закалець на палець.

Так тому рад, якбы му пси обѣд зѣли.

Так то поможе, як сухому попѣл.

Так то правда, як пси траву ѣдять.

Таку Бѣг коляду дав.

Там де великѣ вѣкна, богато свѣтла, а ма-
ло правды.

Там де сирота зѣстатися має, лутше абы
камѣнь вырѣс.

Там макогѣн блудить, де макитра рядить.

Там ся лѣнливо працює, де пожитку не чув.

Тане м'ясо пси ѣдять.

Танець не работа, хто не виѣє, то *сром-
моша*.

Твердый Русин. — Тверда Русь, все не-
ребуде.

Тебе и святой Петро не загрѣє

Телнца яловая.

Теля не знався на пирогах.

Тень, тень, абы збути день.

Тепле ваше паноньку слово.

Тепло як в б а н н.

Теплò, як за лихним паном.

Тернина грушок не родить.

Терпить го, як сòль в оцѣ.

Тилько воску и ладану.

Тилько гадок, що в решетѣ дѣрок.

Тилько до Ильѣ добрін рон, а по Ильѣ
повѣсь роя на гилѣ.

Тилько свѣтла и кадла.

Тилько ся журить, як кобыла звернувши
в болотѣ.

Тимто прѣсно, що не кисло.

Тинды-рынды за три грошѣ.

Тиха вода береги ломить, а быстра тамув.

Тихо, як мак сѣе.

Тобѣ смѣх, а менѣ плач.

Товариш мовный в дорозѣ стоить за вòз
смарованный.

Товчеса як Савка по пеклѣ.

Тогда бы'м ты видѣв, коли свою потылицю.

Тогда вòн буде богатым, як пес рогатым.

Тогда дали хлѣба, як зубѣв не стало.

Тогда дорога сѣйшна, коли розмова по-
тѣшна.

Тогда коваль зелѣзо куе, коли горяче.

Тогда лыка дри, коли ся деруть, тогда
дѣв ку дай, коли беруть.

Тогда любить и сват, коли ся добре має
брат, а коли бѣднѣй, то забуде и
брат рѣднѣй.

Тогда мама бѣду знае, коли малую детину
мае.

Тогда мама дурна, коли детина мала

Тогда ми губы лыжи, коли чорніи.

Тогда скупі, коли на дни.

Тогда сусѣд добрый, коли мѣшок повный.

Тогда то буде, як на долони волосье вы-
росте.

Тогда у сироты великдень, коли сорочка
бѣла.

Того и чорт в ступѣ не потрафить.

Того шукае, що не положив.

То его права рука, (або) — праве око.

Тое мене нѣ свербить, нѣ болить.

Тое му так потрібно, як лысому гребѣнь,
слѣпому зеркало, а глухому музыка.

То не вчислѣ.

То не до шыги.

То не з Грицьом справа:

То не певна, то хитра пташка.

То пустіи слова, але правды в них нема.

Торкни в стѣл, то ся ножицѣ вѣдозвуть.

То ще тогдѣ дѣялося, як шкирянѣ грошѣ
на свѣтѣ були.

То язя с пекла родом.

Тра знати по чому локоть.

Тра йти в свѣт за очи.

Трафив го в седно.

Трафив з дощу під стріху.

Трафив на злий раз.

Трафив свій на свого.

Трафлюся слівній курці бобове зерно, и
тым ся удавила.

Треба го, як пятого колеса в возі.

Треба довго калатати, щобы бабу ошукати.

Треба му в с'в'м' пасом воду освятити.

Треба рано встати, абы его ошукати.

Треба розумом надточити, де сила не
зможе.

Треба есе в комні записати.

Треба шести, абы звести (л'нивого).

Три баб'в, а два Жиды зроблять ярмарок.

Три дни не живився, а красно дивився.

Три дни ходу, до об'їд празнику.

Тримався, як реп'як кожуха.

Тримаєся як сл'вщій плота.

Тримає як мертвий рукою.

Тримайте мене з заду, бо впаду.

Тримай язык за зубами.

Три паны, два атаманы, а оден під-
даний.

Труба на пса, на чолов'їка з в'їн.

Труби Грицю в рукавицю.

Трудна згода, де огонь и вода.

Трудно, абы на добре выйшло, що на злых
рук прійшло.

Трудно рану гойти, а не уразити.

Тр'їци, не тр'їци (морозе), вже минули
водо'рци.

Трясе як молоде теля.

Туда бій, а туда потече.

Туда то стежка в горох? —

Тут треба побренькати.

Ты мене за чѣп, а я тебе за воронку.

Ты на него хлѣбом — вѣи на тебе каменем.

Ты ему образы, а вѣи тобѣ лубье.

Тыць, тиць, де був Гриць.

Тѣшится, як бы го бузько носом нськав.

Тѣшится, як Жид пархамн.

Тягли медведя до меду, та урвали уха —

тягли медведя вѣд меду, та урвали
фѣст.

Тягне воду на своє колесо.

Тяжко вовка за фѣст уймити.

Тяжко дѣти годовати, як камѣнь гладати.

Тяжко нести — жаль (шкода) покинути.

Тяжко плисти против воды.

Тяжко сѣяти, коли нѣщо орати.

Тяжко там украсти, де газда (господарь)
сам злодѣй.

У.

Уберн пень, буде подобень (хорошень).

Убернся жѣико в кожух, бо ты буду бити.

У Бога всего много.

У Бога всемога.

Убогого и галузьє тягне.

Убогому мало що бракує, а захланно-
му всього.

- Убрався в жупан и мыслить же лан.
Убрався в правду, як Татарин в зброю.
Убрався, як чорт на утреню.
У вдовы хлѣб готовый, але не всякому
здоровый.
У ворожки хлѣба трошки.
Увяз, як пес на ланцуху.
У голоты нема що молоти.
У гостинѣ остатный почнай ѣсти, а
первый переставай.
У доброн господинѣ нема нѣколи по
обѣдѣ.
У дѣда в торбѣ не поживишся.
У дѣтей высокѣ пороги, а в родичѣв бо-
дай ще выжчѣ були.
Уже горло засхло, куды ще йшло.
Уже не надоложишь уповаючи.
Уже сѣмь лѣт, як правды нѣт.
Уживай Федьку, то хрѣн, то редьку.
Уживай свѣта, поки служатъ лѣта.
Узришь вовчу з вѣзду.
Укажи му палець, а вѣн руку просить.
У кѣя два кѣнцѣ.
У людѣй дѣвок сѣмь, а доля всѣм, а в ме-
не одна, и тая негѣдна.
У лѣнивого усе свято.
У мене того не купити.
Умер богатый, ходѣмо ховати, умер убо-
гий, шкода дорогн.
Умерла детина, тай кумство пропало.
Умерлого з гробу не вертають.

- Умый кожух, а не помочи.
Умѣв там влѣзти, та не мѡг перескочити.
Умѣв нѡм с чорного бѣле зрѡбити.
Умѣла варити, та не умѣла давати.
У нас сегодня Луки -- анѣ хлѣба, анѣ
мука.
У нас така приповедѣнка, де парубок
там и дѣвка.
У нас Украина — треба собѣ самому хлѣ-
ба укрѡити.
У нашого свата всѣм одна хата.
У нашон Катерини весѣлье и родини.
У него натура як у тура.
У него душа рогата — тяжко му сконати.
Упав в гаразд, як славка в болото, (або) —
як муха в сметану.
Упав в тѣсну дѣру.
Упав всь жучку панови в ручку. (Казка).
Упав як мѣх з воза.
Упертый як Русинь.
Урвалась му нитка.
Уродився, оженився — тай вмер.
Уродила, та не облизала.
Уродися — вдайся, а инѣ, то скапарайся.
Уроки на сороки.
У свѣдка очи як у дѣдка.
У сироты два роты, одним ѣсть а другим
бреше.
У скупого завсѣды по обѣдѣ.
Усолодився як чернак у хрѣнѣ.
У страха великии очи.

Утопив сво́й *мавшок* в животѣ.

Утѣкав перед вовком, а впав на медведя.

Утѣк, не утѣк — а побѣгти вольно.

Утѣха, як с порожного мѣха.

Утѣхи на годину, а бѣды до смерти.

У цымбалысты нема на чим сѣсти, а у
басѣсти нема що ѣсти.

Ученый — не доученый, гóрше, як
простака.

Учепився репяком, тай держится.

Учепився як грѣх села.

У яловой коровы молока не впрѣсишь.

Х.

Хата чужая, як свекроха ляхая.

Хату а жѣнку все треба покрывати.

Хвали мене роте — а нѣ, то ты роздеру.

Хвалится, як Цыган своими дѣтьми.

Хвалить, якбы медом мастив.

Хвальба сорочки не дасть.

Хвальков ся нахвалить, а будков ся набуде.

Хватив шилом патокн.

Хитро, мудро, не великим коштом.

Хитро, мудро — як не даси то тѣ выдру.

Хлопа кóрцьом не мѣряють.

Хлоп бодай пановав — а силы не мав.

Хлопец волю гонить, а дѣвчина ще ся
не вродить а его догонить.

Хлопец, як живое срѣбло (рту́ть).

Хлоп тилько в продажи мав ще вольность.

Хлоп як дуб.

Хлѣб, а вода бѣдного ѣда.

Хлѣб а вода, нема голода.

Хлѣба не много, а я и до того.

Хлѣб в дорозѣ не затажить.

Хлѣб має роги и ноги.

Хлѣб погорѣв — не журися, не будешь
го ѣв.

Хлѣб святий, дар божій — карай нас
Боже ним до вѣка.

Хлѣб ѣжь, а правду рѣжь.

Ходак ся находить, нѣжь ся чобѣт зрѣбѣть.

Ходи дурню перцю, шафрану ти причиню.

Ходи Петре до вѣйта.

Ходить, як блудная вѣвця.

Ходить, як овечка, а буцаєв, як баран.

Ходить як по бритвах.

Ходить, як теля за коровою.

Хоре коли не вмере, то распестится.

Хоть без зубѣв и о едиім оку, лишь бы
сего року.

Хоть бы'сь був чистый як лѣд, а бѣлый
як снѣг, то ти обмовлять вѣд го-
лов до нѣг.

Хоть бы'сь глядѣв по всѣй Украинѣ,
добра не знайдешь.

Хоть бѣда, то гоц.

Хоть врѣжь, то не потече.

Хоть вывози цѣлый лѣс, то все буде оден
бѣс.

Хоть голо, абы весело.

Хоть голый, та в пѣдвязках.

Хоть иду в гостиню, то беру хлѣб в торбиню.

Хоть мы собѣ браты, але нашѣ кишениѣ не сестры.

Хоть не красне, але власне.

Хоть нема що ѣсти, абы коло кого сѣсти.

Хоть не почесный, але щесный.

Хоть не тепер, то в четвер.

Хоть раз, а гаразд.

Хоть смерднѣть, коли-смак мае.

Хоть ся переволоче, то не утече.

Хотѣвся перекрасти, та си очѣ выпштуркав.

Хоче бути газдѣв, а не виѣе коневнѣ фоста завязати.

Хрестятъ люде, хоть ся ще не уродило.

Хромого пса лехко здогонити.

Хто богато говоритъ, той мало творить.

Хто богато обѣцае, той рѣдко слова до-тримае.

Хто богато пѣе, сам себе побѣе.

Хто богато ѣсть и пѣе, той в розум не тые.

Хто борше насипле, той борше змеле.

Хто бѣду мае, той богато знае, хто гаразд мае, той мало знае.

Хто бѣды не знае, най ся мене спытае.

Хто в болото лѣзе, того ще й пѣпхнутъ.

Хто в болото лѣзе, тот ся покаляе.

Хто в бѣдѣ, бѣду стерпитъ — а хто в гараздѣ, шоб' нѣколи бѣды не знае.

Хто в бѣдѣ дав — два разы дав.

Хто в коршмѣ служить, тому в броварн
платять.

Хто в лѣтѣ гайнуе, тот в зимѣ голодуе.

Хто вѣд страху умер, тому бѣдними
звонять.

Хто волохатый, буде богатый.

Хто в печи лягае, другого ожогом досягае.

Хто в пѣрье порастае, най на бѣдного
памятае.

Хто в ряду, мусить дати коладу.

Хто в свѣтѣ не бував, той чуда и дива
не видав.

Хто высоко лѣтае, тот низко сѣдае.

Хто дав зубы, дасть и хлѣб до губы.

Хто дбае, той мае.

Хто два зайцѣ гонить, жадного не здо-
гонить.

Хто добре уїме, той добре несе.

Хто дужчій, той лѣпшій.

Хто дурневи выбачить, мае сто днѣв вѣд-
пусту.

Хто дурным уродився, той и в Кіевѣ
розуму не купить.

Хто з Богом с тии Бѣг.

Хто здоров лѣкѣв не потребуе.

Хто з разу выграв, той на кѣнци не мае що
ставити.

Хто каша наварив, тот мусить и з-ѣсти.

Хто кого мине, най ногу вывине.

Хто кому стрык, все му даще тык.

- Хто коня купить, бере и уздечку.
Хто колуе, той дома ночуе, а хто дуже
простуе, той в дорозѣ ночуе.
Хто любитъ ревне, жалѣе певне.
Хто любитъ свѣтъ, той любитъ правду.
Хто має богацьо, той бурчить, а хто ма-
ло, той мовчить.
Хто має в торбѣ, той з-ѣсть и на горбѣ.
Хто має выкруты, не пѣде в некруты.
Хто має гроши, той все хорошиій.
Хто має пасѣку, той має мѣд, хто має
дѣти, той має смрѣд.
Хто много має, той прагне бѣльше.
Хто мовчить, сто навчить.
Хто мовчить, то лнха ся збуде.
Хто на сопѣвку дав, той буде на нѣй грав,
а хто не дав, не буде грав.
Хто на тебе каменем, ты на него хлѣбом.
Хто на окропѣ спарився, и на зимну во-
ду дус.
Хто на чужій обѣд ся спускае, той з голо-
ду вмирае.
Хто не бере, тому лекше.
Хто не важить, той не має.
Хто не выпѣе до дна, той не змчить
добра.
Хто не був нѣколи пѣдданым, той не
буде добрым паном.
Хто не зазнав зла, не вмѣе шанувати до-
бра.
Хто не має зброн, най не йде в бон.

Хто не слухав вѣтца, матери, нехай слухав песь ои шкиры.

Хто не слухав тата, той послухав ката.

Хто не стонть о грѣшъ, той и шелюга не варт.

Хто не умѣе молитися, най иде на море учитися.

Хто оре, сѣе — той ся надѣе.

Хто переберае, той перебере.

Хто першій, той лѣпшій.

Хто пытався, той не блудить.

Хто пѣд кнм яму копае, сам в ню падае.

Хто пѣзно ходить, сам собѣ шкодить.

Хто поволе вѣсть, той поволе робить.

Хто по кладцѣ мудро ступае, той ся в болотѣ не купае.

Хто посмаруе, той поѣде.

Хто потапае, тот ся бритвы хапае.

Хто припоминае, той ся допоминае.

Хто против Бога, то и Бѣг против ньому.

Хто пѣе, тому наливайте, хто не пѣе, тому не давайте.

Хто рад обѣцае, той не мае охоты дати.

Хто рано встае, тому Бѣг дае.

Хто робить, той ся доробить.

Хто сивый не мудрый, лишь старый.

Хто скляный дух мае, най на чужого каменем не кндае.

Хто служить з ласки, того мѣшок пласкій.

Хто служить з ласки, тому милосердіем платять.

- Хто служить з ласки, тому стає хрѣном
хлѣб панскій.
- Хто с псами лягає, той з блохами встає.
- Хто с псами пристає, навчиться брехати.
- Хто спѣшити, той смѣтити.
- Хто стався вѣвцею, того вовк з-ѣсть.
- Хто стався медом, того мухи з-ѣдятъ.
- Хтось ся квасу наѣв, а мене оскома напала.
- Хто сѣе по Покровѣ, не має що дати
коровѣ.
- Хто ся з отрубамн змѣшає, того свинѣ
з-ѣдятъ.
- Хто ся лѣчити, того бѣда цѣлѣти.
- Хто ся сам хвалить, той злых сусѣд має.
- Хто терпен, той спасен.
- Хто тримає в зимѣ пѣцуха, той має в лѣтѣ
пастуха.
- Хто три роки служив у панѣв, а три у
Жидѣв; того бы лишъ повѣсити.
- Хто умѣ брехати, той умѣ и красти.
- Хто умер, той в ямѣ, а хто жиє, той з нами.
- Хто хлѣб носить, той ѣсти не просить
- Хто ходить по ночи, шукає буквою помочи.
- Хто хоче зберати, мусить добре засѣяти.
- Хто хоче пылювати, мусить зачекати, а
хто нараз буде зараз.
- Хто хоче пса ударити, той кія знайде.
- Хто хоче свѣдком бути, треба хрестик
лизнути.
- Хто хоче що справити, треба ся забавити.

Хто часто в дорозѣ, був під возом и на возѣ.

Хто чисте сумлѣньє має, той спокійне спати лѣгає.

Хто чого шукає, той знайде.

Хтѣвши гаразд мати, треба ухом землѣ пріймати.

Худа худоба свого ховани.

Худый пес не скажется, ино сытый.

Ц.

Церква горить, а люде руки грѣють.

Церкву обдирає, а звѣницю побиває.

Церкву покрив, а звѣницю обдер.

Цноша и покора не має мѣсця у панского двора.

Цы видишь, цы не видишь, то мовчи.

Цы в камѣнь головою, цы каменем в голову.

Цы все тотєв переймати, що на водѣ плавє?

Цыган меже двома хлѣбами з голоду вмер — старого не стало, а нового не дѣждав.

„Цыгане! якон ты вѣры?“ — „Якон хочешь.“ —

Цыганска кобыла день бѣжить, а три дни лежить.

Цы опиханый паноньку ячмѣнь?.. (Казка).

Цы пьє, цы не пьє, то все пяный.

Цы ся врачнио, цы не врачнио, нехай ся
хоть побачнио.

Цыть Ивасю! пан ђв не переслухаешь.

Цур а ха поганим очем.

Цур дурня, та масла грудка.

Цур тобъ, та пек. —

Ч.

Часом и межи кропивою росте кѣйло (лилія).

Часта крапля дощу и камѣнь подѣравить.

Чекай ряду, дѡстанешь коляду.

Через бабиніи телята, не можь в горѡд
подивитися. (Байка).

Через вороги тяжко до пекла дѡстатися.

Через святых до Бога, через людій до
цѣсаря.

Через сидженьє не мѡг запопасти в лежане.

Чеши дѣдка з рѣдка, нех йде до дѣдка.

Чеши дѣдка з рѣдка, бо тецлмй.

Чіє веремінь, того и погода.

Чій хлѣб ѣси, того пѣсню спѣвай:

Чія душа часнику не ѣла, не буде смердѣла.

Чія згуба, того грѣху повна губа.

„Чія справа?“ — „Вѡтова.“ — „Хто ю су-
дав?“ — „Вѡт.“

Чія хата, того правда.

Чія шкода, того й грѣх.

Чигає, як каня на дощ.

Чи купити, чи не купити, а могорьчу треба
ся наптити.

- Чим бык навук, тым и реве.
Чим горіцник накупѣв, тым и смердѣти буде.
Чим дальше в лѣс, тым бѣльше дров.
Чим не наѣсися, тым ся не намыжешь.
Чи може сова в сонце дивитися?
Чим пес старый, тым хвѣст твердый.
Чим ся мудрый встыдае, тым ся дуриный
вельчае.
Чим хата богата, тым рада.
Чим хата мае, тым гостя пріймае.
Чого бы слѣпачище хотѣв, кобы плѣт
видѣв? —
Чого жалуешь козѣ лѣса? . . най ѣсть.
Чого надто, то (выбачте) и безроги не
хотять.
Чого не купити, того и не жаловати.
Чого очи не видять, того серцю не жаль.
Чого паны наварять, тым ся пѣдданіи по-
парять.
„Чого слѣпый плаче?“ — „Бо стежки не
баче.“
Чого ся Ивась не научить, того и Иван не
буде вмѣти.
Чоловѣк гордѣе, коли му ся добре дѣе.
Чоловѣк за батѣг, а жѣнка за пирѣг.
Чоловѣк мыслить, а Бѣг рядить.
Чоловѣк на свѣтѣ; як банька на водѣ.
Чоловѣк не ангел, абы не согрѣшив, а не
чорт, абы не покутовав.
Чоловѣк не дастся, лише раз з розуму зве-
сти.

Чоловѣк не є собі ворогом.

Чоловѣк стрѣляє, а Бѣг кулѣ носити.

Чоловѣк, як муха; нинѣ жиє, а завтра гине.

„Чому чорт мудрий?“ — „Бо старий.“ —

Чорна корова, а бѣле молоко дає.

Чорно пѣє.

Чорт все чортом буде. —

„Чорте! де йдешь?“ — „Болото палити.“ —

„Не буде горѣти.“ — „Добро менѣ па-
кѣсть зробити.“

Чорте! на грушъ, тильно мене не воруйш.

Чорт не плаче, коли чернець скаче.

Чорт не спить, але людѣй зводить.

Чорт по тытулѣ, коли нема ничего в ша-
тулѣ.

Чотыре свѣчок спалила, заким Гриця умы-
ла, а пятый каганецъ; такой Грицько
поганецъ.

Чув що звоили, а не знає в котрій церквѣ.

Чув муха де струп.

Чужа кошара не наплодить овецъ.

Чужа хата як с вєкроха (мачоха).

Чуже красне — своє найкрасче.

Чуже миле, своє наймилѣйше — чуже свя-
тоє, своє пренайсвятѣйше.

Чужій кожух не грѣє.

Чужій хлѣб найсмачнѣйшій.

Чужим волон не доробишься.

Чужими руками добре гада ловити.

Чужими руками тилько огонь брати.

Чужих бо гѣв шукає, а своих дома має.

Чужі руки лелкіи, та не пожитечні.
Чуй не чуй — бачь не бачь — а мовчи.
Чухайся вѡл з волом, кѡнь с коньом а свини
(выб.) о тын, коли нема с ким.

III.

Шануй горы, мосты, будуть цѣлї кости.
Шафрану не перетрешь, а жѣнки не перепрешь.
Швець знай своє шевство, а у краецтво не мѣшайся.
Швець не купець, а коза не товар.
Швидкій, як медвѣдь за перепелницями.
Шенць-венць — а чорт в кишенць.
Шіє, поре — ниткам горе.
Шіє собѡтним штыхом на недѣльний торг.
Шибався, як чорт по неклѣ.
Шило в мѣшку не утантєся.
Шкиру з него здер.
Шкода псу бѣлого хлѣба, бо го не з ѣсть,
лише покаляє.
Шкода учить розуму.
Шкода ходу до поганого роду.
Школа гола — в де ѣсти, а нема| що ѣсти.
Шляхтичь с переваренои сырватки,
шабелька на лычку, перевеслом пѡд-
перезаный.
Шукає вѣтра у поли.
Шулька двох годує.

Шуми до кумы.

Шум що не можна, а кишени порожна.

Щ.

Щаслива година, коли заспить вечеру дитина.

Щастье му з рук вылетѣло, як птиця из сѣти.

Щастье на колѣнѣ не ломится.

Щастье розум вѣдберав, а нещастье назад вертав.

Щастье, як тристье, кого схоже, то нападе.

Що бабине, то все не таке, як людське.

Що Бѣг дасть, то не напасть.

Що було и не було, всьо ся перебуло.

Щобы'м був в ѣцим, тобы'м бѣды не знав.

Щобы то був за швець, жебы кождому на одним копытѣ робив? . .

Щобы чоловѣк знав, що не знав, тобы и мав, що не мав.

Щобы я могла ся до тебе шпильков пришпилити.

Що вѣльно панови, то не вѣльно Иванови.

Що вѣн загадав, тобы и на воловій шкурѣ не списав.

Що в серци, то й на языцѣ.

Що вѣк, то иншій свѣт.

Що вѣсь, то иншая пѣснь.

Що голова, то не хвѣст.

Що голова, то розум.

Що громада скаже, то й пан не поможе.

Що громадиць, то й бабиць.

Що два, то не один.

Що день, то добридень.

Що дурному по розумѣ? . .

„Що дурный робить?“ — „Воду мѣряе.“

„Що дурный робить?“ — „Плюе, та хапає.“

Що з головы, то й з мысли.

Що знав, то сказав.

Що кôнь, то (выб.) не свиня, шерсть не така и нога тонка.

Що кому мило, хочьбы и половина зогнило.

Що коршма то стôй, що корчь то бл.й, крѣпнися, а далѣй ступай.

Що край, то иншій обычай.

Що краснѣйше, то смачнѣйше, що старое, то гядное.

„Що курць снятся?“ — „Просо.“ — „А що дѣвць?“ — „Молодець.“ —

Що лехко прійде, то лехко пôде.

Що мае высѣти, то не утоне.

Що малый пан влѣпнеть, то й великій не вôдойме.

Що менѣ по хлѣбѣ? коли зубôв нема.

Що минуло, то ся забуло.

Що молодше, то солодше, шо старое, то твердов.

Що мѣра, то вѣра.

Що на мысли, то й на языць.

Що на своим смѣтью, то не згине.

Що не потрібне, то и в горнець не класти.

Що не свербить, то не кортить.

Що не складно, то не ладно.

Що нынѣ менѣ, то завтра тобѣ.

Що платить, с тым на торг учащаютъ.

Що правда, то не грѣх.

„Що робити з бѣды?“ — „Траїть голову заходити.“ —

„Що старше вѣд розуму?“ — „Увага.“ —

Що свѣта, то й міра.

Що там чувати коло вашон хаты? бык цы привык, телиця цы веселится?

Що тверезому на умѣ, то нивому на языцѣ.

„Що то полѣтыка?“ — „Нещирѣсть.“ —

„А шпекуляція щѣ? . . . — „Цыганство.“ —

„Що у вас чувати?“ — „Гаразд из бѣдою.“

Що увисне, то не утоне.

Що упало, то пропало.

Що хатка, то нича гадка.

Що червоне, то красне; що солодке, то добре.

Ѣ.

Ѣв бы кѣт рыбу, а в воду не хоче.

Ѣдь кобыла, хоть весь три дни не Ѣла.

Ѣжь гѣрко, кисело, солоно — умрешь, а не згниешь.

Ѕжъ коза лову, коли сѣна нема.
Ѕжъ прѣсняки, заким будуть кисляки.
Ѕжьте борщ, капусту, бо пироги
не-суть.
Ѕжъ, що дають, а роби, що кажуть.
Ѕсти, цити було, а принуки не було.
Ѕхала Хима з Брусалима, вѣзок скрегоче,
Хима ся регоче.

Я.

Я го кладу на полицю, а вѣн паде на ла-
вицю.
Я забула, що я хора — як танцюй, так
танцюй.
Я з ко (я) мовчить, а все знав.
Языком кледай, а руки при собѣ тримай.
Яка бѣда уродилась, така изгине.
Яка вѣра, така й оѣвра.
Яка голова, така й мова.
Яка грушка, така й юшка.
Яка исповѣдь, такѣ розгрѣшенье.
Яка кроква, така й лата, яка работа, та-
ка заплата.
Яка мама, така сама.
Яка няня, така й доня.
Яка плата, така подяна.
Яка предка, така нитка.
Яка пряжа, такѣ й полотно.
Яка пуга, така й смуга.
Яка пшениця, така паланія.

Яка така п'єсенька лутша, н'їжь сварка.
Як Бôг несхоче, то хочь бы'сь десять
голов мав, н'їчого не зробишь.
Як буде доля, то буде и льоля.
Як будешь паном, то все будешь брав даром.
Як було з ранку, так и до останку.
Якбы втяв.
Якбы го на сто коній всадив.
Якбы го окропом спарив.
Якбы з Богом говорив.
Якбы о голову йшло.
Якбы святи н' дôм перелетѣли.
Якбы с'ѣмь баб де него промовило.
Як б'ѣда, то до Жидя, а як мине б'ѣда,
най д'ѣдько бере Жидя.
Як в житѣ кукомь, то хл'ѣбови покôй, а як
звонець, то му кенець.
Як в пекло кинув, так загинув.
Як гуляв, так гуляв; н'ѣ чобêt, н'ѣ холяв.
Як дерево зôтнуть, кождый трѣски зберає.
Як добра гôдина, то знайдеться родина, а
в злій гôдинѣ н'їчог' по родинѣ.
Як дуды настроятъ, так дуды играють.
Якє дерево, такій клнн, якій батько та-
кій сын.
Якє жит'є, така й смерть.
Якє корѣньє, такє й насѣньє.
Якє поѣхало, такє повернуло.
Як єсть, то шелестъ, а як скупо, терпи
губо.
Якє твоє царство, така й твоя сила.

Яке частованье, таке дякованье.

Яке їхало, таке й здыбало.

Як жито в оборозѣ, то надѣя в Бозѣ.

Як заграють, так танцюй.

Як звав, так звав, абы що дав.

Якій батько, такий сын, выкрали з дѣжки сыр.

Якій дудок, такий чубок.

Якій дѣдько печеный, такий и вареный.

Якій дѣдько с Химка, така его жѣнка.

Якій кѣнь, така и кульбака.

Якій мелник, такий млын, якій отець, такий сын.

Якій пан, такий крам.

Якій пастух, така й череда.

Якій пес на утрени, такий и на службѣ.

Якій „помагайбѣг“, такий „бодайзоров.“ —

Якій розум, така й бесѣда.

Якій щепь, така яблѣнь.

Якій, такий уряд лутшій, нѣжь проста служба.

Яки сани, таки сами.

Як коржа, так коржа; як спечемо, так дамо.

Як мѣг, так допомѣг.

Як Мурин нѣколи бѣлым, так дурный розумным не буде.

Як мы людям, так люде нам.

Як мы о людях, так люде о нас говорятъ.

Як мысль , так мысль — таки буде Пере-
мышль *).

Як напився , то до кирницѣ задом обер-
нувся.

Як не буде Ивана , то не буде пана.

Як не даси с прозьбы , то даси с принуки ;
а чого прозьба не докаже , то дока-
жуть буки.

Як не прийме Бѣг грѣхи за жарт , то буде
шелесту богато.

Як не прѣдрешь очи , то прѣдрешь мо-
шонку.

Як не свѣй ходить.

Як огню стережеся.

Якого 'сь пива наварив , такое и пій.

Як пес робить , так пес в чоботях хо-
дить.

Як поде душа по руках , то ся чортовн
дѣстане.

Як посѣяв , так зійшло.

Як прийшло , так ся розійшло.

Як пье , то не проливае , як бье , то добре
влучае.

Як рыбу в сак половив.

*) Перемышль , стародавній гѣрод над Сяном ,
колись столиця княжества Перемышского — нынѣ об-
водовое мѣсто , пребываніе руського Епископа. (Ѣ
тутки книгопечатня Словенско-руськая и проч.)...
Кажуть люде , що якійсь царь строиши сей гѣрод ,
задумався , як го назвати ? ... Ажь чоловік якийсь
приступивши к нему , сказав : Як мысль и проч...
и вѣдси гѣрод назван Перемышлем. (?)

Як свѣт настав, то рак не свистав.

„Як собѣ поживаєте?“ — „От! часом с квасом, порою водою.“

Як собѣ постелишь, так ся выспишь.

Як спить, то не ѣсть, як ѣсть, то не дрѣмав.

Як с платка вывинув.

„Як ся зवेशь?“ — „Михайло.“ — „А робн-ти хочешь?“ — „Нехайно.“ — „А бор-щущу?“ — „Не хочу.“ — „А пирога?“ — „Хоть бы й два.“

Як ся зйде Стрый и Ломець (рѣки), то буде свѣту конець.

„Як ся маєте?“ — „По середницѣ, як вчора так нынѣ.“

Як ся набуло, так ся набуло.

Як ся приобрѣло, так ся из-ѣло.

Як ся убрав, так го урачили.

Як ся чоловік гаразд має, то и сусѣд буває.

Як-так, абы за мое стало.

Як ты ся тѣшишь, вороги ся смутять; як ты ся смутншь, вороги ся тѣшать.

Як тя видять, так тя пишуть.

Як умре детина, то мала щербина, а як тато, або мама, то велика яма.

Як умѣе, так пѣе.

Як хорошій, не жаль грошій, як поганый, копну ногамн.

Як хто дбає, так и має.

Як хто хоче, так по своей мамѣ плаче.

Як чоловік ж'їнки не б'є, то в неї у-
троба росте.

Як чорт в очерет ул'єзе, то в котру схоче
дудку грає.

Як? — я не дяк, десять раз говорити, я
скажу раз, але гаразд.

Як я ся гаразд мав, кожний мене добре
знав — а як став убогій, не при-
ходять гостѣ в мой порог.

Я о цибулѣ — а вѣн о часнику.

Ярь (весна) нашъ отецъ и мати, хто не
посѣе, не буде зберати.

Я Татарина зловив, а вѣн мене не пу-
стив; (або в приказцѣ так): „Тату! я
зловив Татарина.” — „То веди го
сюда.” — „Не ведеться бо.” — „То дер-
жи го.” — „Не держится бо.” — „То
пусти го.” — „Не пускався бо.” —

ЗАГАДКИ.

— — acutissimum ingenium produnt, et literatum etiam ad stuporem rapiunt expressionum vivacitate et convenientia.

Mich. Lutskey.

1. **Ш**тыри тыки, два патыки, семьй замахайло.
2. За лѣсом, за пралѣсом суха дзява (собака) бреше.
3. Бѣльше вѣд коня, менше вѣд свинѣ.
4. Берн — квичить, кладн — квичить, лнши — мовчить.
5. Чотыре братя все бѣжуть, а нѣкды негоднѣ здогоннтися.
6. Внса висить, хода ходить; внса впа-ла, хода взяла.
7. Чорненьке, маленьке, що найбѣль-шу колоду рушнтъ. (або)
Менше вѣд пчолы, а найбѣльшу ко-лоду переверне.
8. На подѣ ночовав, як упав, нѣхто ко-стей не збирав (лизан).
9. Кривеньков, маленьков, все поле счепурляв.

10. Лѣсом иде, не трѣсне — водою иде,
не плюсне.
11. За лѣсами, за горами золота дѣжа
кисне.
12. За лѣсом, за пралѣсом бѣлин хуста
высять.
13. Одно просить: свитай Боже, друге
просить: смеркай Боже, трете
мовить: менѣ все одно як в день,
так в ночи.
14. Шуварова сестра, шуваром ишла,
сѣмь сот сорочок на собѣ несла.
15. Нѣм ся отець уродить, вже сын по
свѣтѣ ходить.
16. Бѣле як мука — не мука, хвѣст же
як мышь — не мышь.
17. Шило-вило, мотовило, по пѣд небо
ходило, по нѣмецки говорило, по
турецки заводило.
18. Иде чоловѣк у лѣс — дивится в се-
ло; иде чоловѣк до села — дивится
в лѣс.
19. Шило-вило мотовило, по пѣд небе-
са вило; в лѣтѣ снѣвав, на зи-
му нас покидав.
20. Вѣз без колѣс, дорога без пѣску,
батѣг без трыску.
21. Сивый вѣл выпив воды повный дѣл.
22. Скунда скаче; рында рые.
23. Червоный корѣнь, винный смак —
земля го зродила, чому так?

24. Маленьке, кругленьке на столѣ не
бувало, а весь мір згодовало.

25. Довга Гася (лася) простяглася,
кобы встала тобы неба дѣстала.

26. На серед села зарѣзано вола; в кож-
дїй хатцѣ по бокатцѣ.

27. За лѣсом, за пралѣсом бочка крови
мокне; в найбѣднѣйшїй хатѣ му-
сить ю мати.

28. Иду — не берегом, кину — не дере-
вом, нму — не курье, скубу — не
пѣрье.

29. Виса висить, хода ходить, Бога про-
сить, щобы виса впала.

30. Без рук, без нѣз (нѣг), на пѣд вылѣз.

31. По пѣд конѣ лягае, до сусѣды бѣ-
гае. (або)

В стайни ся кохало, на руках сѣвало
— хто буде знати буде добре казати.

32. Стоить при дорозѣ на одній нозѣ;
головка мала, а в нѣй тьма.

33. Стоить дерево серед села, а в кож-
дїй хатцѣ по гиллячцѣ.

34. Стоить дуб — на дубѣ липина, на липѣ
конопля, на коноплѣ глина, на
глинѣ капуста, а в капустѣ свиня.

35. Плахта-тарахта всьо поле збѣгае.
(або)

Дѣраве рядно все поле вкрыло, Бога
просило, щоб' ся зазеленѣло.

36. Стонть дуб, а в дубѣ дванадцять
гнляк, в кождій гнлѣ по штыри
гнѣздѣ, в кождім гнѣздѣ по сѣмь
птах.
37. Бѣлов поле, гусь на нем оре, чор-
не насѣнье, мудрый го сѣв.
38. Чотыре идуть, дванадцять несуть,
де платити треба; еден ся каже.
39. Що росте без корѣня?
40. Що цвите без цвѣту?
41. Що бѣжить без повода?
42. Питалася швидка свѣрка; чи в хап-
ко дома.
43. Ё у нас такій баран, що у него со-
рок ран.
44. Ё у нас такій кѣнь, що пѣд себе мѣ-
че гнѣй.
45. Отець лежить в повитью, а сын пѣ-
шов по свѣту.
46. Конець села забито вола, до кождои
хижки тягнутя кишки.
47. Корова сива горы позбывала, при-
шла домѣв, тай зарычала.
48. Сѣмь миль мосту, а за тым мостом
цвѣт, радує му ся весь свѣт.
49. По земли бѣгає, пѣд лавов лѣгає.
50. В лѣсѣ росло, на полю ся пасло,
на градцѣ схло, на столѣ ся
трясло.
51. Чорне як крук, бѣле як снѣг, про-
сте як стрѣла, криве як коса.

52. Меже двома горами, б'ються бараны
золотыми рогами.
53. Мбй брат Кундрат, на горах, на во-
дах, на жел'з'в, на тел'з'в, на
рачачій ноз'в.
54. Иде — д'бд бабу за руку веде.
55. В л'вс'в росло, листок йм'ло, теперь
носить душу и т'ло.
56. Чотыре брата стр'ляют до одного
пня, а не могут выстр'ляти.
57. В у нас бучок, а на бучку яворець,
на явб'рци конопка, на конопц'в
глинка, а на глиниц'в млачка, а
в н'й хвостачка.
58. Д в а й ц я т ь красных, т р и д ц я т ь
сильных, п я т ь д е с я т мудрых, а
с т о дурных.
59. Суть то росохы, на росохах кадо-
бець, на кадовбци драбинка, на
драбинц'в гб'рка, а на гб'рц'в жер-
дь; по т'м жердю дикы пташки
л'бтают, але крылець не мают.
60. Стоит при дороз'в, розложив об'в
ноз'в — прійшов хлоп, меже ноги
льоп: Щаст'в дай Воже.
-

1. Товарища.	32. Макòвка.
2. Терлиця.	33. Сонце.
3. Кульбака.	34. Стòл накрытій —
в мысцѣ кашуста.
4. Ланцюх.	35. Борона.
5. Колеса.	36. Рòк.
6. Яблуко — порося.	37. Письмо.
7. Блоха.	38. Вòз.
8. Горнець.	39. Камѣнь.
9. Серп.	40. Папороть.
10. Мѣсяць.	41. Вода.
11. Сонце.	42. Мышь — кòт.
12. Зубы.	43. Ковбиди.
13. Вòкна — дверѣ —
гѣчь.	44. Журна.
14. Рыба.	45. Дым.
15. Дым.	46. Рѣка.
16. Рѣпа.	47. Коса.
17. Каля.	48. Великдень.
18. Сокира.	49. Мѣтла.
19. Ластòвка.	50. Сито.
20. Човен.	51. Сорока.
21. Мороз.	52. Звонны.
22. Ворона — свиня.	53. Млин.
23. Ягода.	54. Дверѣ.
24. Перси женскіи.	55. Колыска.
25. Дорога.	56. Коровячі цыцки.
26. Кириця.	57. Стòл накрытый
зо стравою.
27. Борщ квашеный.	58. Лѣта чоловѣчі.
28. Рыболовля.	59. Тѣло чоловѣче.
29. Кòт — сало.	60. Плуг.
30. Дым.	
31. Сито.	

